

UKNF

URZĄD
KOMISJI
NADZORU
FINANSOWEGO

Sytuacja banków spółdzielczych i zrzeszających po IV kwartale 2021 r.

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

ZESPÓŁ ANALIZ I METODYK (DBS 5)

DEPARTAMENT BANKOWOŚCI SPÓŁDZIELCZEJ

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – banki spółdzielcze

Struktura sektora

Na koniec grudnia 2021 r.

- działało 511 banków spółdzielczych, tj. o 19 mniej niż w grudniu 2020 r.
- Spośród banków działających w dniu 31 grudnia 2021 r. 316 było członkami systemu ochrony IPS BPS, a 184 IPS SGB.
- Poza IPS funkcjonowało 11 banków, w tym 9 posiadało fundusze własne przekraczające równowartość 5 mln euro (wg kursu NBP z 2020.12.31).

Wynik finansowy

- Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zwiększył się w stosunku do grudnia 2020 r. o 53,7% (do 726,4 mln zł).
- Stratę netto w łącznej kwocie 28,3 mln zł poniosło 16 banków.
- Czynniki wpływającymi na wzrost wyniku netto były zmiany:
 - ✓ wyceny aktywów (zmniejszenie o 136,1 mln zł),
 - ✓ wyniku prowizyjnego (zwiększenie o 94,4 mln zł),
 - ✓ kosztów operacyjnych (zmniejszenie o 78,7 mln zł),
 - ✓ wyniku odsetkowego (zwiększenie o 51,3 mln zł),
 - ✓ podatku dochodowego (zmniejszenie o 21,3 mln zł),
 - ✓ rezerw (zmniejszenie o 15,1 mln zł).
- Czynniki pomniejszającymi wynik netto były zmiany:
 - ✓ pozostałych przychodów i kosztów (zmniejszenie o 32,8 mln zł),
 - ✓ pozostałego wyniku pozaodsetkowego (zmniejszenie o 110,3 mln zł).

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – banki spółdzielcze

Ryzyko kredytowe

- Należności banków spółdzielczych od sektorów niefinansowego i samorządowego wzrosły w stosunku do grudnia 2020 r. o 5,8% do 82,3 mld zł.
- Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego nieznacznie zmniejszył się w 2021 roku i wyniósł 7,1%.
- Poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego zwiększył się w ciągu roku z 48,9% do 51,0%.
- Utrzymuje się dobra jakość należności od osób prywatnych. Należy jednak zauważyć, że jest to portfel o wysokiej dynamice wzrostu.
- Znacząco wzrosła wartość portfela instrumentów dłużnych o 15,8 mld zł tj. 42,1%, z czego:
 - ✓ Instrumenty dłużne Skarbu Państwa i NBP wzrosły o 11,6 mld zł tj. 35,9%,
 - ✓ Pozostałe instrumenty dłużne (w tym dłużne PFR) wzrosły o 4,2 mld zł tj. 79.8%.

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – **banki spółdzielcze**

Adekwatność kapitałowa

- Fundusze własne banków spółdzielczych w stosunku do grudnia 2020 r. wzrosły o 1,3% do 13,2 mld zł.
- Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych zmniejszył się w grudniu 2021 r. do 18,6% z 18,9% w grudniu 2020 r., natomiast współczynnik Tier I odpowiednio do 18,0% z 18,3%.
- Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadały w grudniu 2021 r. 193 banki wobec 212 w grudniu 2020 r. (zmiana wynikająca głównie ze wzrostu kursu euro).
- Wszystkie banki spółdzielcze spełniały minimalne normy kapitałowe.

Depozyty

- Depozyty w bankach spółdzielczych wzrosły w stosunku do grudnia 2020 r. o 11,4% do 169,0 mld zł, w sektorze bankowym o 10,1%.

Uwaga ogólna

- Niniejsza analiza uwzględnia wszystkie banki spółdzielcze działające nieprzerwanie od grudnia 2020 r. do grudnia 2021 r. (łącznie z bankami przyłączonymi przez nie w tym okresie i w okresach wcześniejszych, jeżeli analiza odwołuje się do takich).

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – banki zrzeszające

Informacje ogólne

Na koniec grudnia 2021 r.

- funkcjonowały 2 banki zrzeszające:
 - ✓ BPS S.A. w Warszawie
 - ✓ SGB-Bank S.A. w Poznaniu.

Wynik finansowy

- Banki te, na koniec grudnia 2021 r. wykazały łącznie zysk netto w kwocie 45,9 mln zł, tj. o 31,7 mln zł więcej niż w grudniu 2020 r.

Depozyty

- Depozyty w bankach zrzeszających zmniejszyły się w stosunku do grudnia 2020 r. o 6,7% do 39,0 mld zł, w sektorze bankowym wzrosły o 10,1%.

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – banki zrzeszające

Ryzyko kredytowe

- Należności brutto banków zrzeszających od sektora niefinansowego i samorządowego zmniejszyły się w stosunku do grudnia 2020 r. o 7,2% i wyniosły 12,1 mld zł, zaś w przypadku samego sektora niefinansowego zmniejszyły się o 10,2%, do 8,5 mld zł.
- Jakość należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego oraz samorządów poprawiła się w stosunku do grudnia 2020 r. Należy jednak zasygnalizować jej pogorszenie w przypadku przedsiębiorstw i przedsiębiorców indywidualnych.
- Zmniejszył się poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego w okresie od grudnia 2020 r. W grudniu 2020 r. wyrezerwowanie to wyniosło 43,3%, zaś w grudniu 2021 – 41,4%.

Adekwatność kapitałowa

- Fundusze własne banków zrzeszających na koniec grudnia 2021 r. były niższe o 1,1% niż w grudniu 2020 r. i wyniosły 2,1 mld zł. Kapitał podstawowy Tier I stanowił 76,6% funduszy własnych (71,9% w grudniu 2020 r.).

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – **systemy ochrony (IPS)**

Informacje ogólne

Na koniec grudnia 2021 r.

- funkcjonowały 2 systemy ochrony:
 - ✓ System ochrony zrzeszenia BPS (317 członków)
 - ✓ System ochrony zrzeszenia SGB (185 członków).
- Oba systemy stanowią:
 - ✓ 93,9% aktywów sektora spółdzielczego,
 - ✓ 97,9% wszystkich podmiotów sektora spółdzielczego,
 - ✓ 92,0% wyniku finansowego sektora spółdzielczego

Wynik finansowy

- Systemy ochrony wypracowały 710,1 mln zł zysku netto, z czego 16 banków wykazało stratę o wartości 28,2 mln zł.

Adekwatność kapitałowa

- Fundusze własne banków należących do Systemów Ochrony na koniec grudnia 2021 r. były wyższe o 232 mln zł i wynosiły 14 332 mln zł.
- Łączny współczynnik kapitałowy wzrósł z 18,5% do 18,6%.

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – systemy ochrony (IPS)

Ryzyko kredytowe

- Portfel kredytowy bez instrumentów dłużnych banków zrzeszonych w Systemach Ochrony, na koniec grudnia 2021 r. wyniósł 89 554 mln zł i wzrósł w ciągu roku o 4,4%.
- W stosunku do grudnia 2020 r. jakość portfela kredytowego uległa nieznacznej poprawie, udział kredytów zagrożonych obniżył się z 7,7% na koniec grudnia 2020 r. do 7,0% na koniec grudnia 2021 r.
- Wzrosło pokrycie rezerwami i odpisami wartości portfela kredytów zagrożonych z 49,2% na koniec grudnia 2020 r. do 51,1% na koniec grudnia 2021 r.

Depozyty

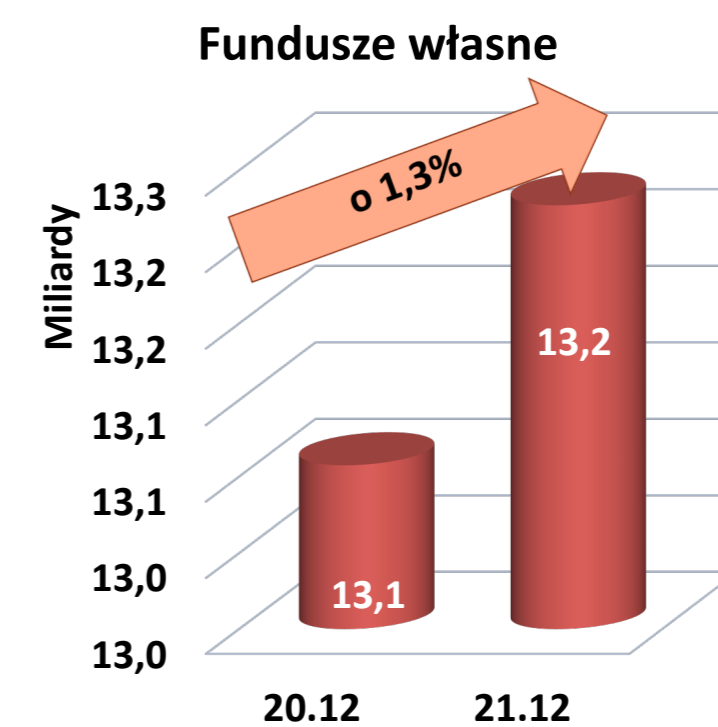
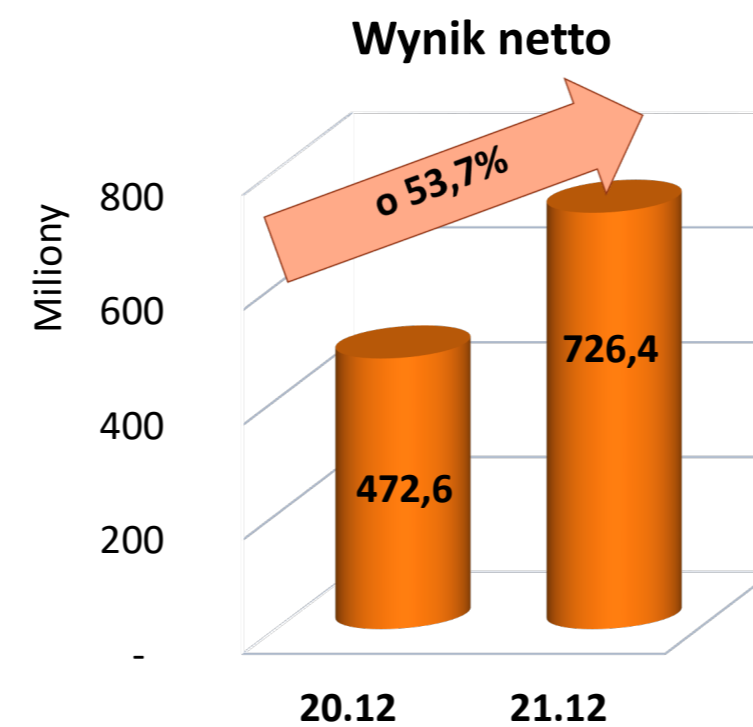
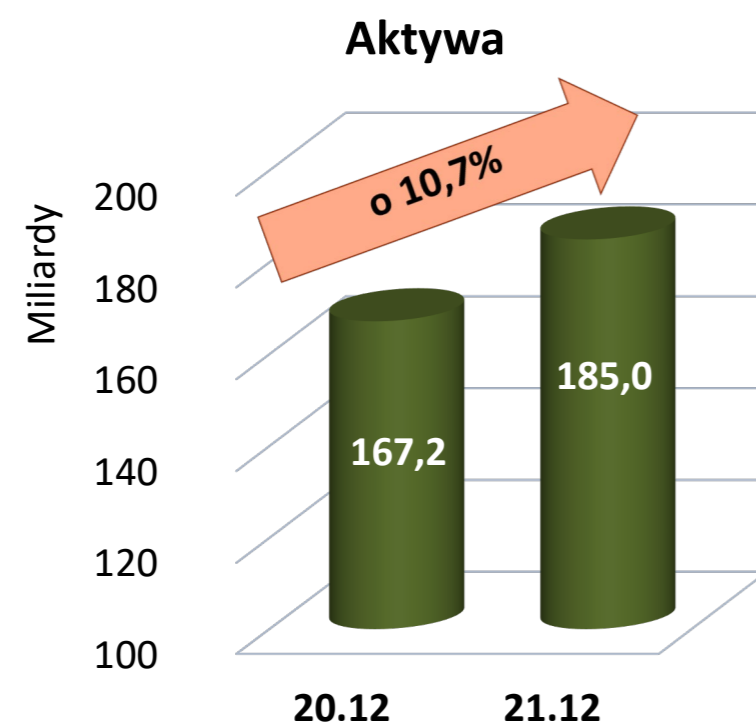
- Depozyty w obu Systemach Ochrony wzrosły w stosunku do grudnia 2020 r. o 7,4% do 194,7 mld zł, w sektorze bankowym o 10,1%.

Banki Spółdzielcze

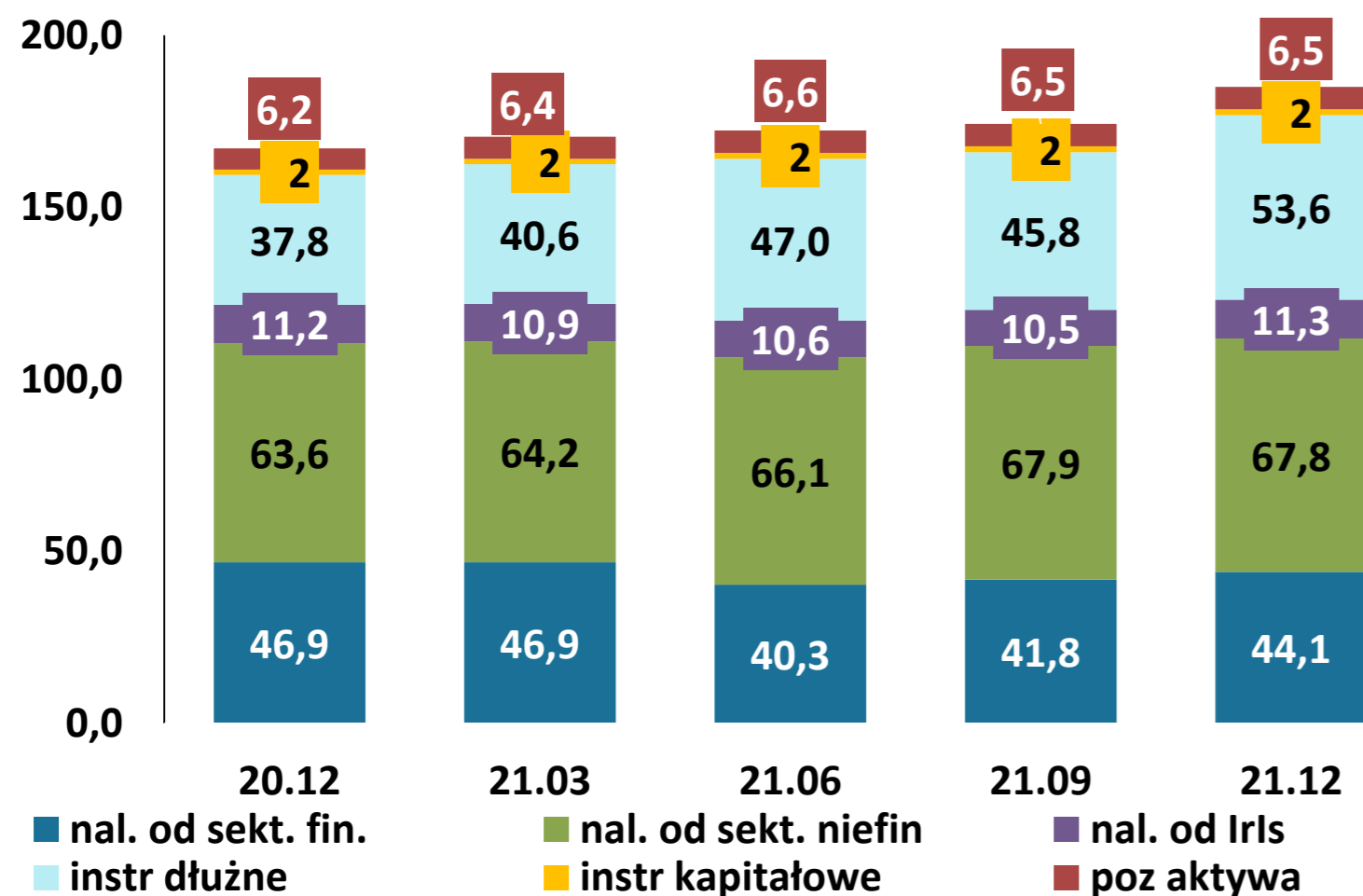
Banki Spółdzielcze - zmiany podstawowych wielkości

	ROA (%)	ROE (%)	C/I (%)	aktywa / zatrudnienie (tys. zł)	wynik finansowy netto / zatrudnienie (tys. zł)	koszty pracy / zatrudnienie (tys. zł)	TCR (%)	Tier I (%)	udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego (%)	poziom wyrezerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego (%)	relacja kredyty / depozyty - sekt. Niefinansowy (%)
20.12	0,3	3,6	75,0	5 860,7	16,7	75,7	18,9	18,3	7,4	48,9	49,7
21.12	0,4	5,4	72,5	6 830,9	26,8	79,3	18,6	18,0	7,1	51,0	47,2

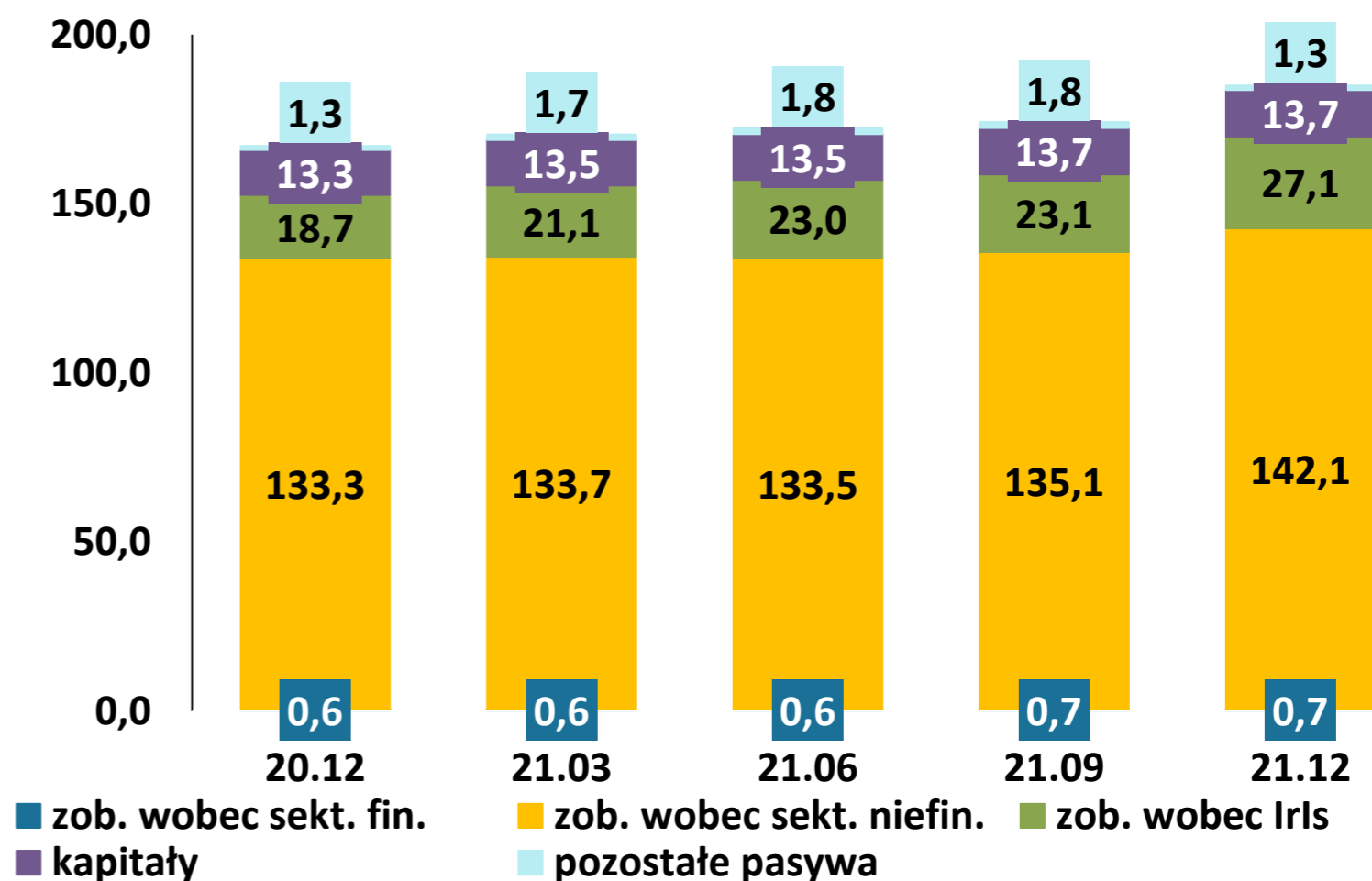

Banki Spółdzielcze - bilans

Aktywa – wartość w mld zł

Pasywa wartość w mld zł

- Suma bilansowa banków spółdzielczych wzrosła w stosunku do grudnia 2020 r., o 10,7% (o 17,8 mld zł), do 184,9 mld
- Suma bilansowa całego sektora bankowego wzrosła o 9,5%, czyli o 222,5 mld zł.

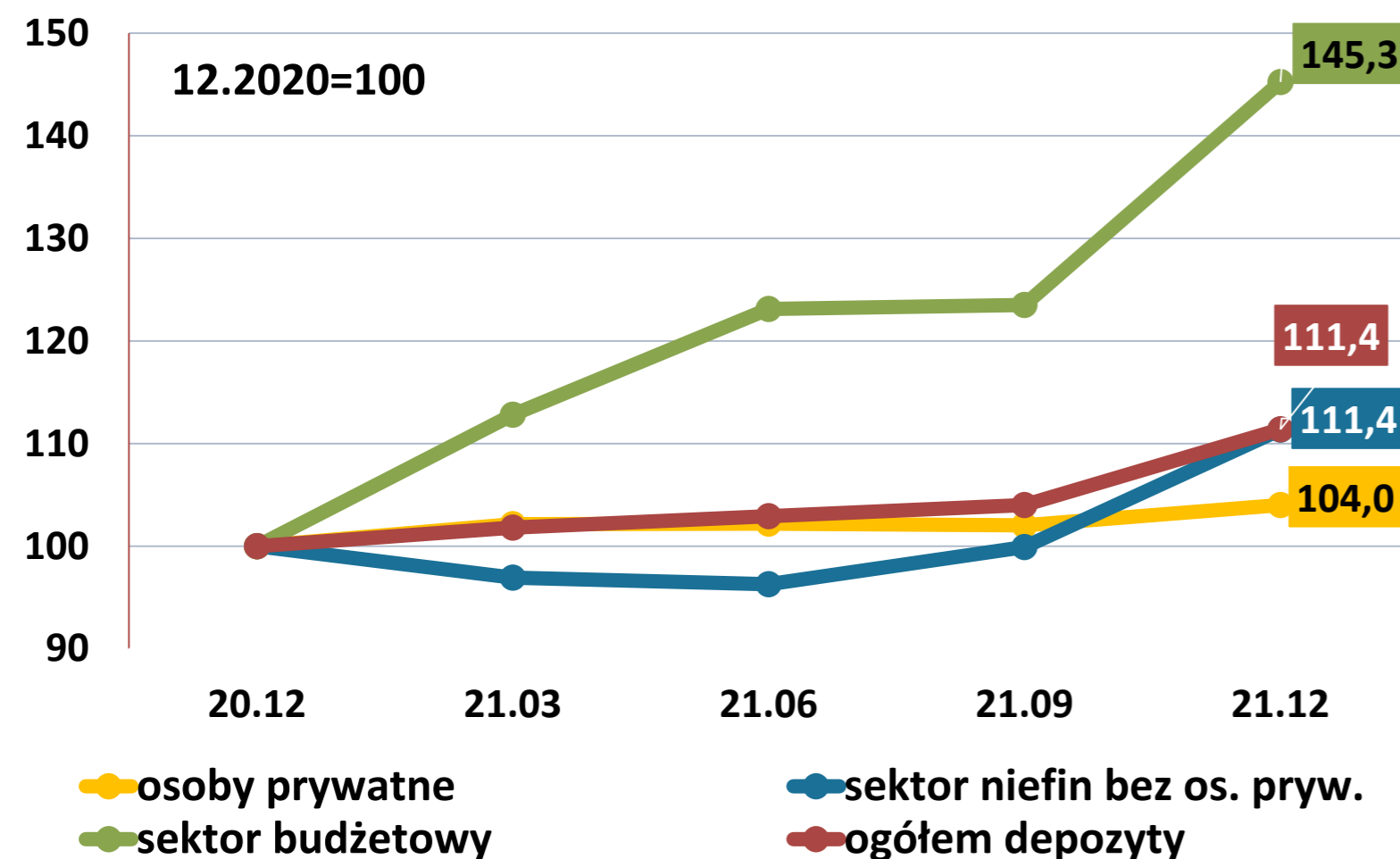
Banki Spółdzielcze - bilans

- **Podstawowymi zmianami po stronie pasywów w bankach spółdzielczych były:**
 - ✓ wzrost zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 8,8 mld zł;
 - ✓ wzrost zobowiązań wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych o 8,4 mld zł;
 - ✓ wzrost kapitałów o 0,4 mld zł.

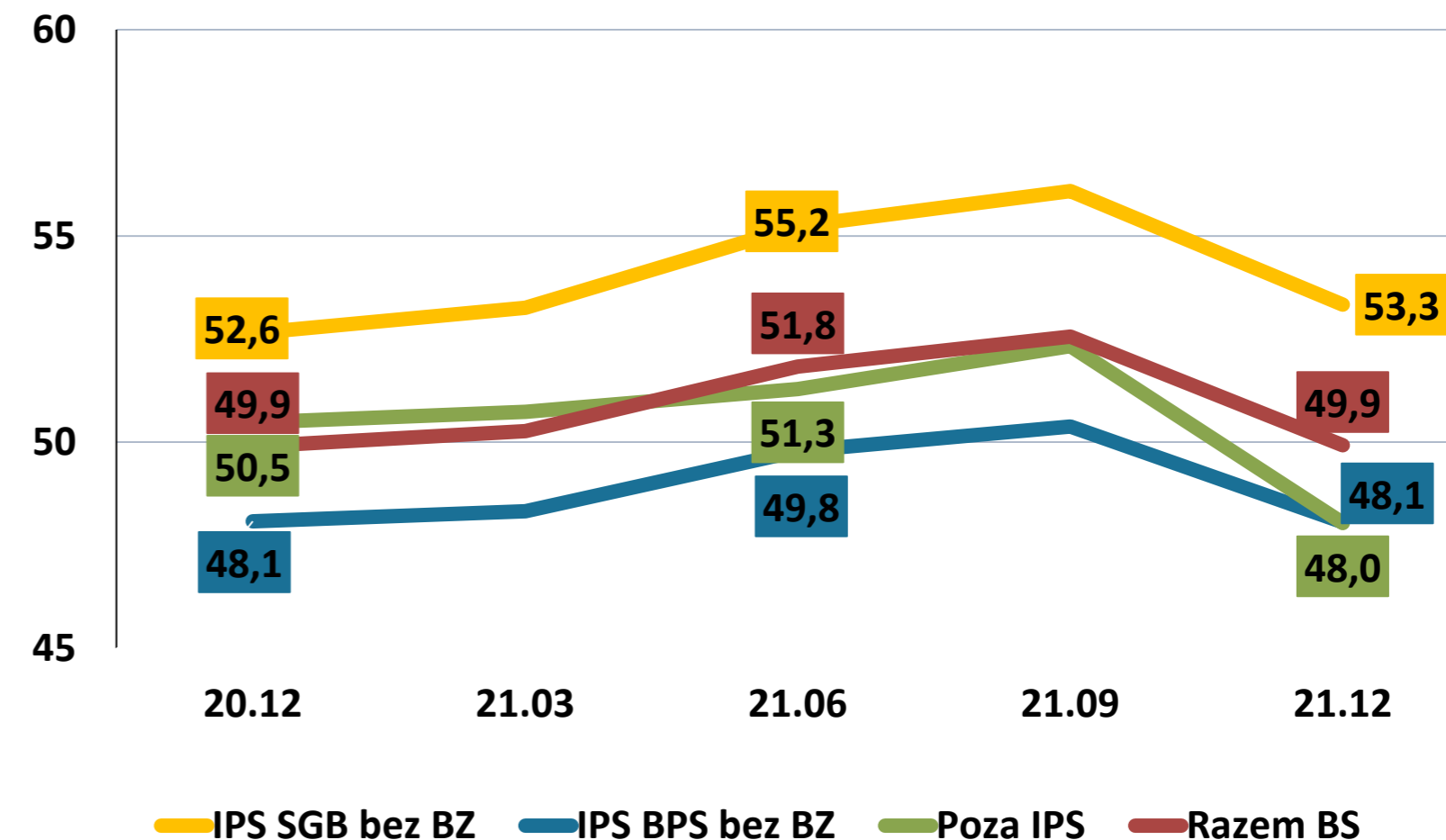
- **Spośród zmian w aktywach banków spółdzielczych wskazać należy:**
 - ✓ wzrost instrumentów dłużnych o 15,9 mld zł;
 - ✓ wzrost należności od sektora niefinansowego o 4,1 mld zł;
 - ✓ spadek należności od sektora finansowego o 2,8 mld zł;
 - ✓ wzrost należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych o 0,1 mld zł;
 - ✓ wzrost pozostałych aktywów o 0,3 mld zł.

Banki Spółdzielcze - depozyty sektora niefinansowego i samorządowego

Dynamika depozytów

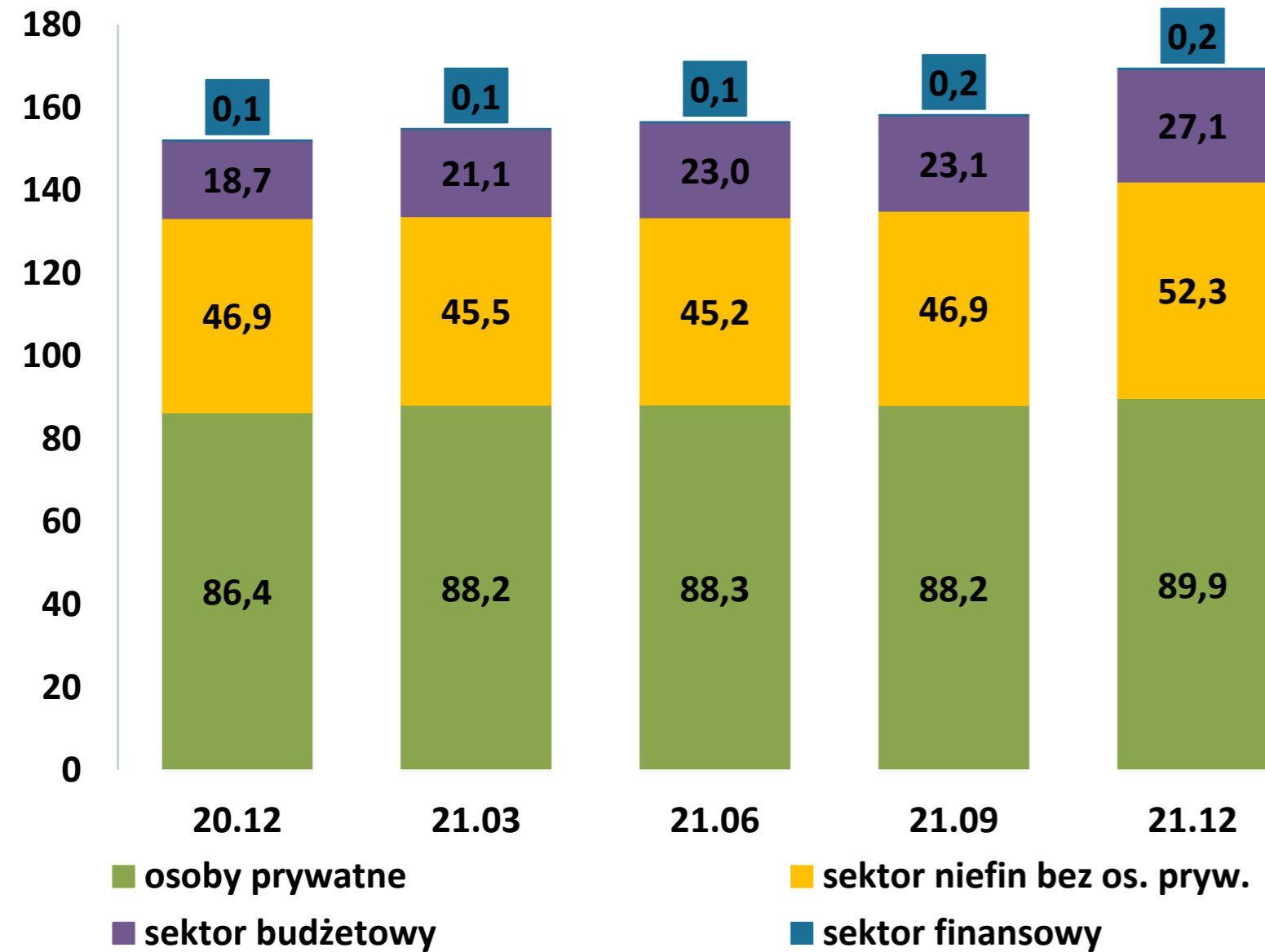
Relacja kredytów dla sektora niefinansowego do depozytów w %

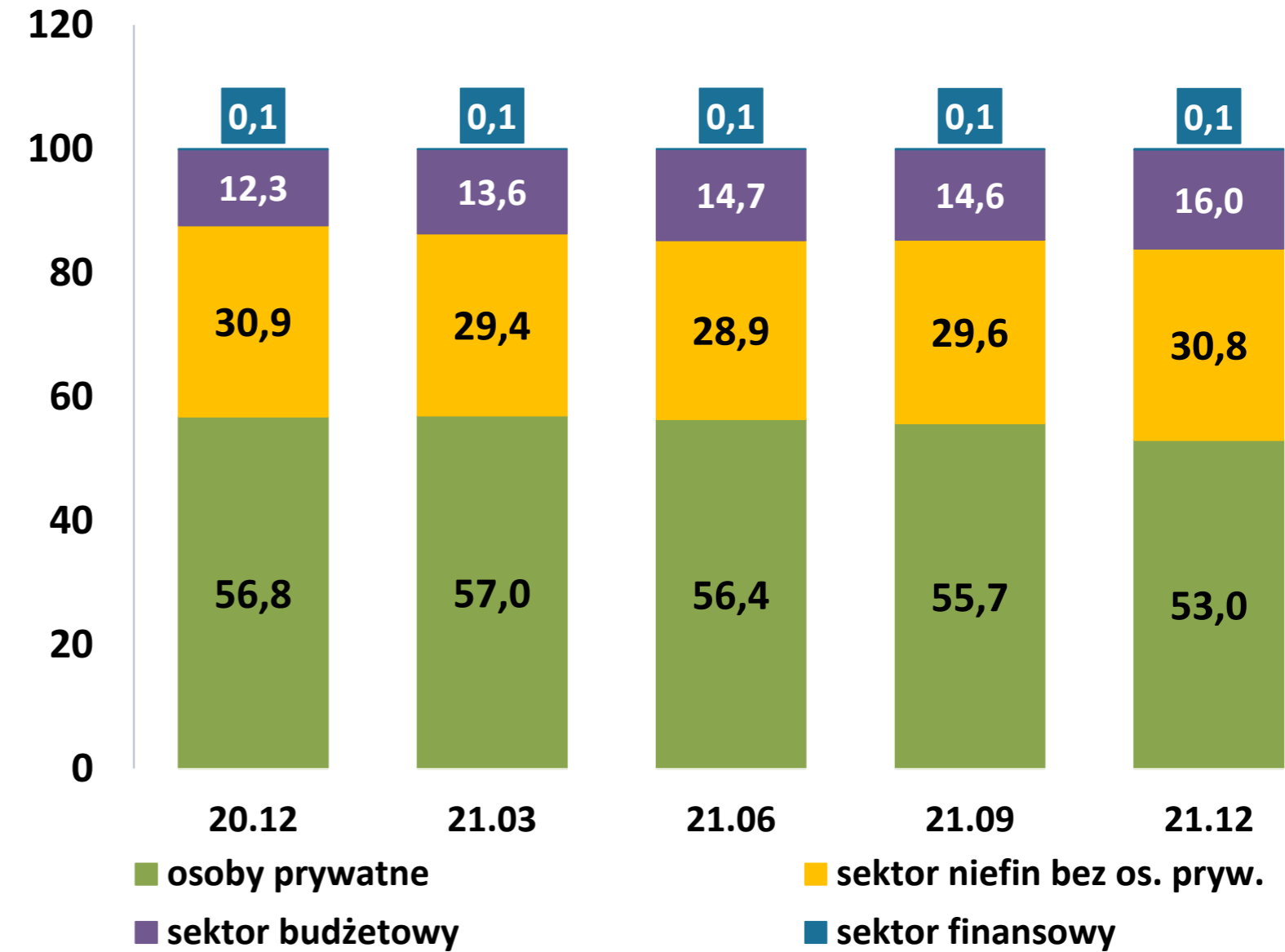
- Depozyty wzrosły w stosunku do grudnia 2020 r. o 11,4% (w sektorze bankowym o 10,1%), do 169,0 mld zł.
- W stosunku do grudnia 2020 r. depozyty bieżące wzrosły o 19,9% - do 125,2 mld zł, zaś terminowe zmniejszyły się o 7,3% - do 43,7 mld zł (rośnie preferencja dla nie tyle płynności, ile dostępności).
- Konsekwencją przyrostu depozytów jest duża nadwyżka depozytów sektora niefinansowego nad kredytami dla tego sektora.

Banki Spółdzielcze - depozyty sektora niefinansowego i samorządowego

Depozyty – wartość w mld zł

Depozyty – struktura w %

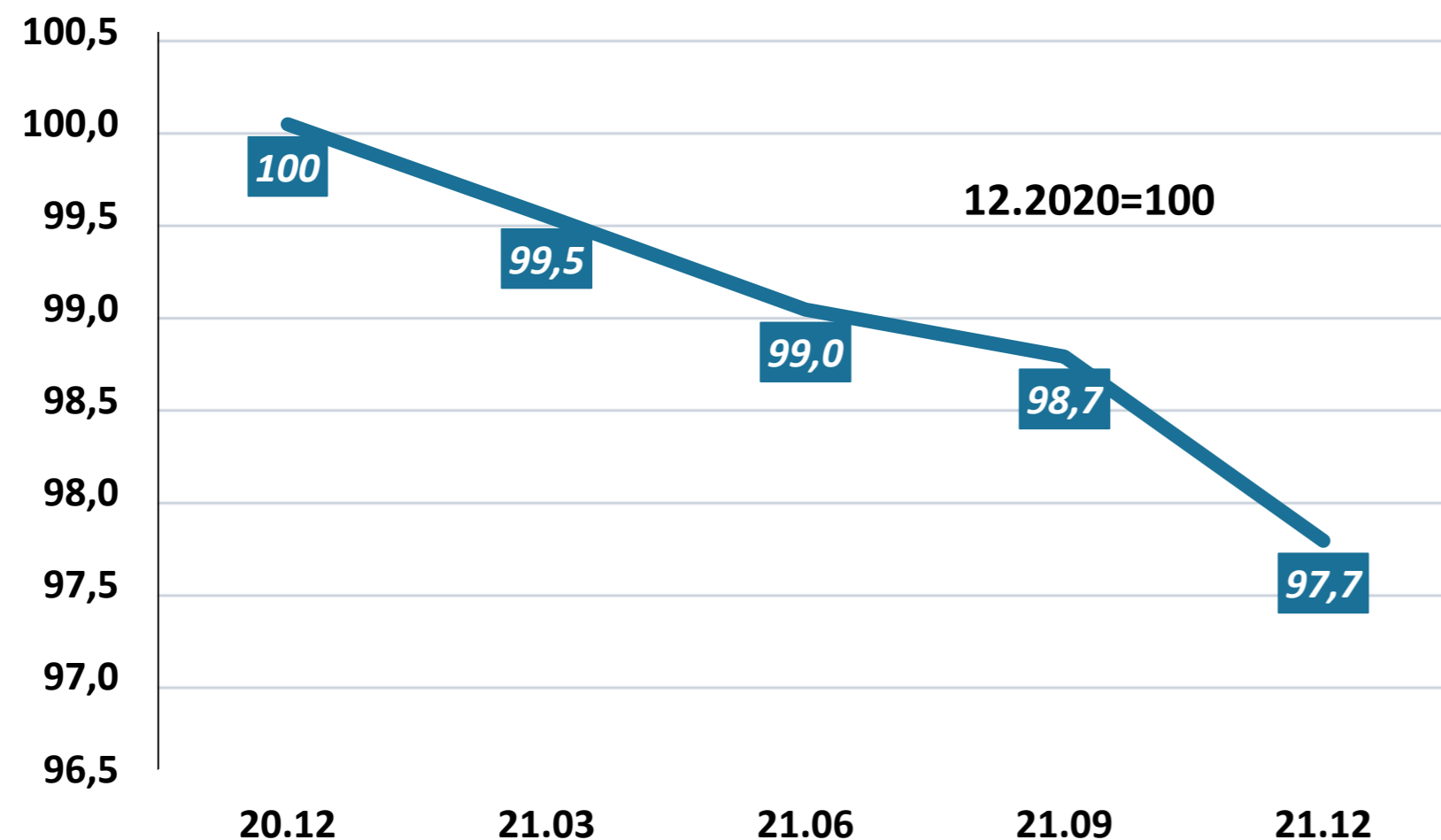
Banki Spółdzielcze – adekwatność kapitałowa

- **Fundusze własne banków spółdzielczych** w stosunku do grudnia 2020 r. wzrosły o 1,3% do 13,2 mld zł.
- Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych w grudniu 2020 r. wynosił 18,9% a w grudniu 2021 r. 18,6%, natomiast współczynnik Tier I odpowiednio 18,3% i 18,0%.
- Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadały w grudniu 2021 r. 193 banki wobec 212 w grudniu 2020 r.
- Wszystkie banki spółdzielcze spełniały minimalne normy kapitałowe.

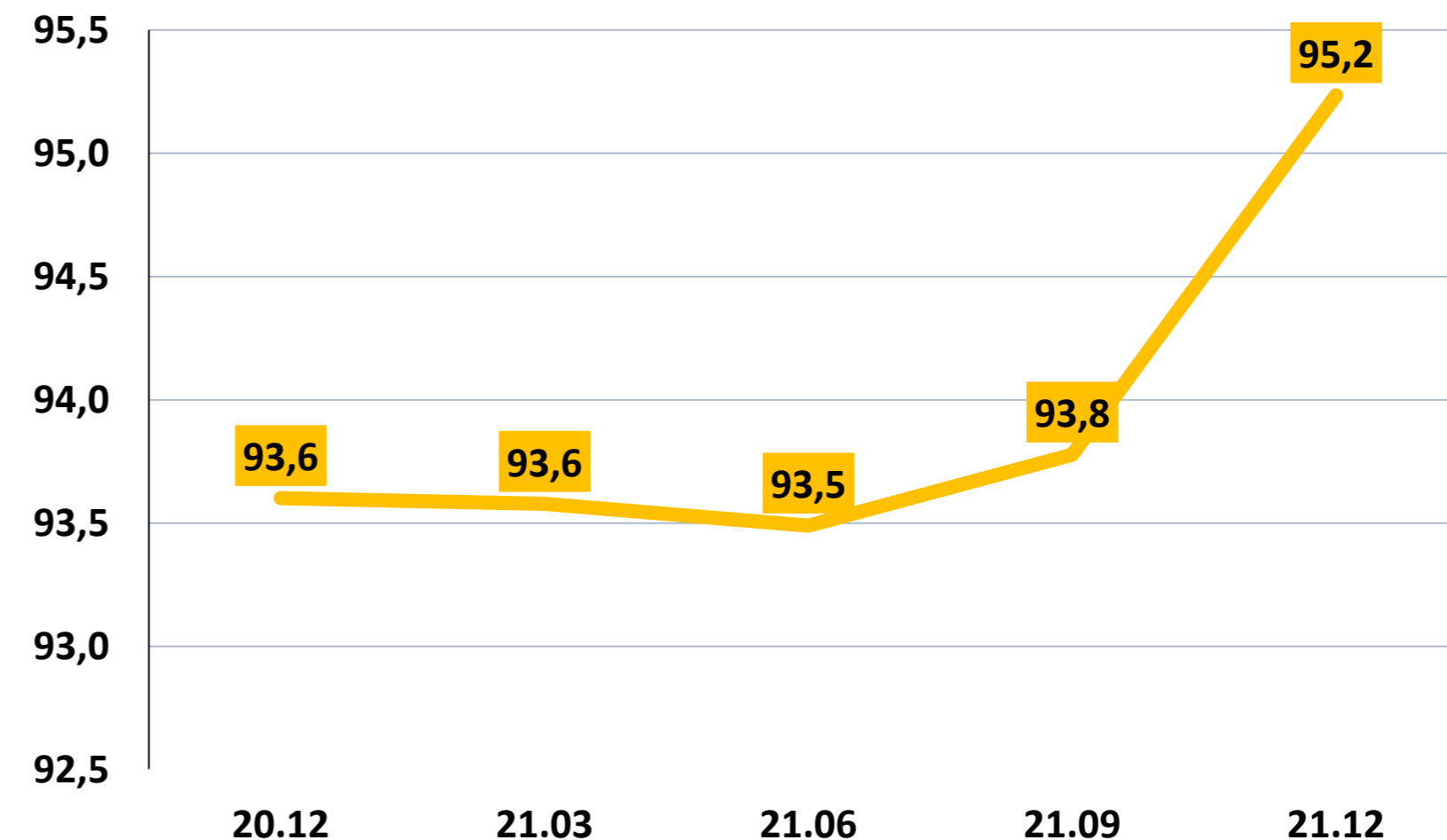
Rozkład liczby banków spółdzielczych według przedziałów łącznego współczynnika kapitałowego		
Norma:	Liczba banków 20.12	Liczba banków 21.12
• 8% TCR wg CRR		
• 10,5% TCR ze wszystkimi buforami obowiązującymi od 19 marca 2020 r.		
• 13,5% TCR ze wszystkimi buforami obowiązującymi do 18 marca 2020 r.		
TCR <8%	2	0
8% ≤ TCR < 10,5%	0	0
10,5% ≤ TCR < 13,5%	15	16
TCR ≥ 13,5%	513	495
Razem	530	511

Banki Spółdzielcze - udziałowcy i fundusz udziałowy

Dynamika liczby udziałowców ogółem

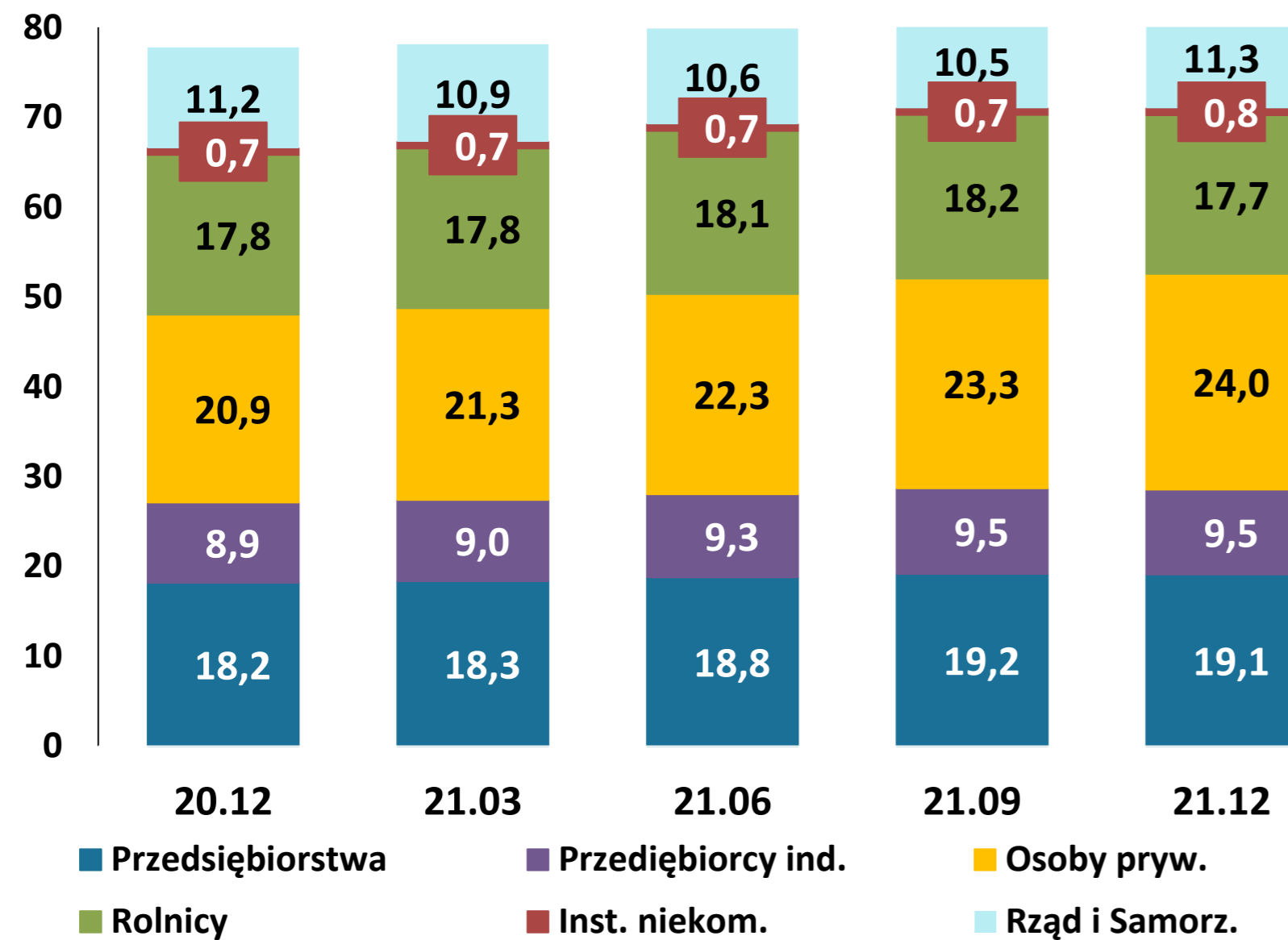
Relacja funduszu udziałowego opłaconego i zaliczonego do funduszy własnych w relacji do całego funduszu udziałowego opłaconego (%)

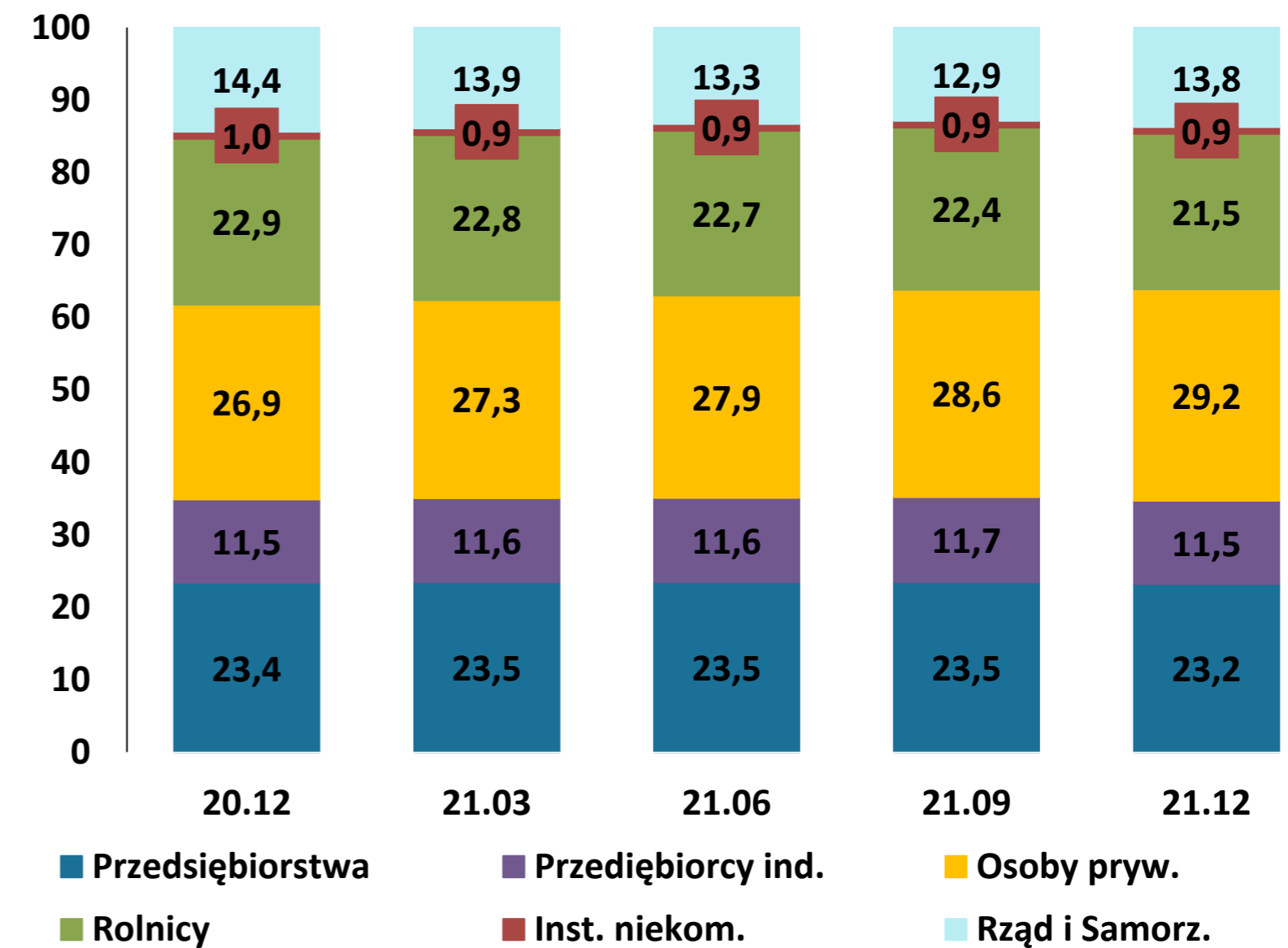
- Fundusz udziałowy bilansowy (tj. opłacony) banków spółdzielczych wyniósł na koniec grudnia 2021 r. 479,0 mln zł,
- Natomiast zaliczony do funduszy CET1 456,0 mln zł, tj. 95,2% funduszu bilansowego,
- Obserwuje się stały spadek liczby udziałowców banków spółdzielczych (obecnie liczba udziałowców wynosi 899 tys.).

Banki Spółdzielcze – ryzyko kredytowe

Portfel – wartość w mld zł

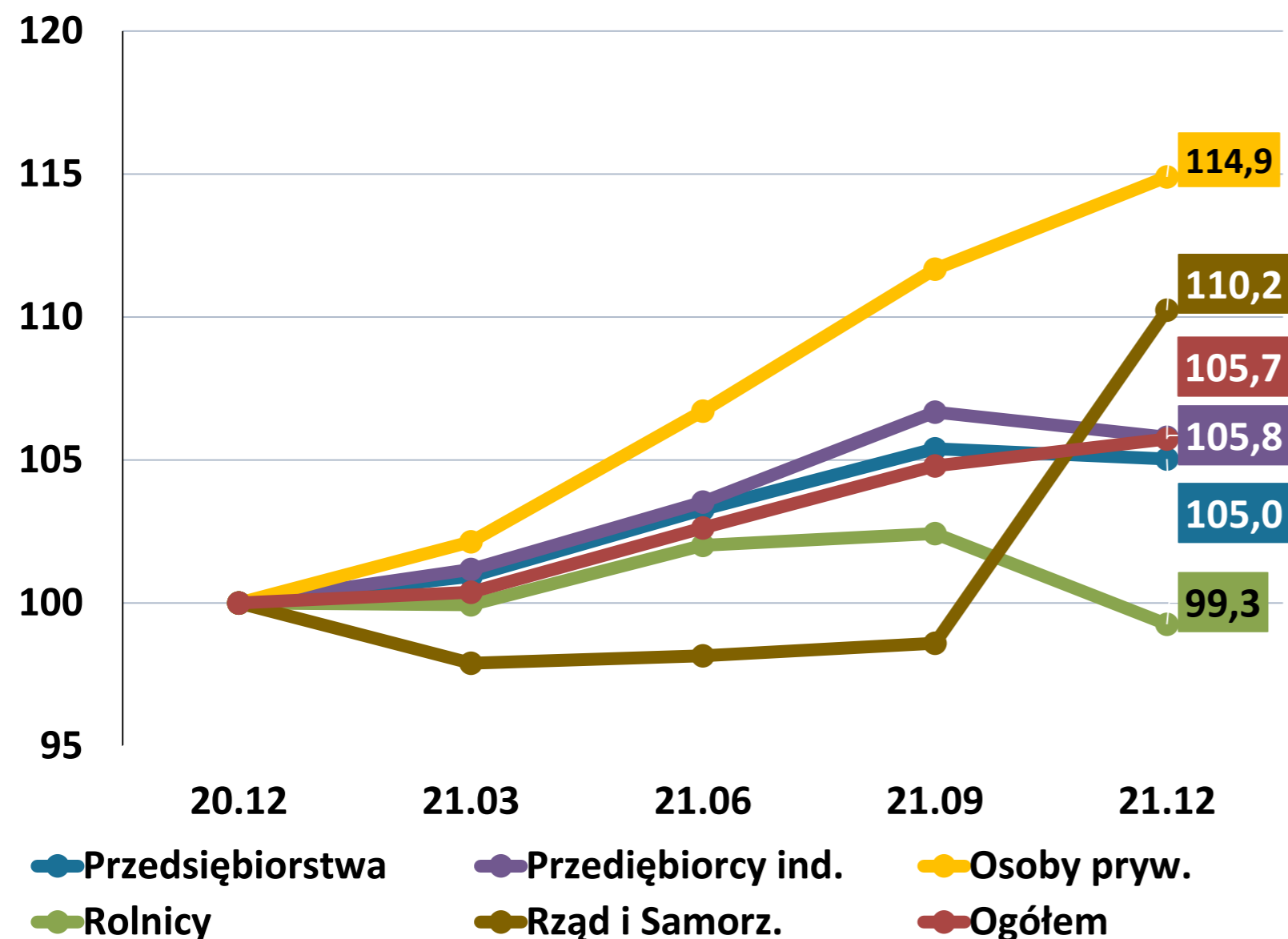

Portfel – struktura w %

Banki Spółdzielcze – ryzyko kredytowe

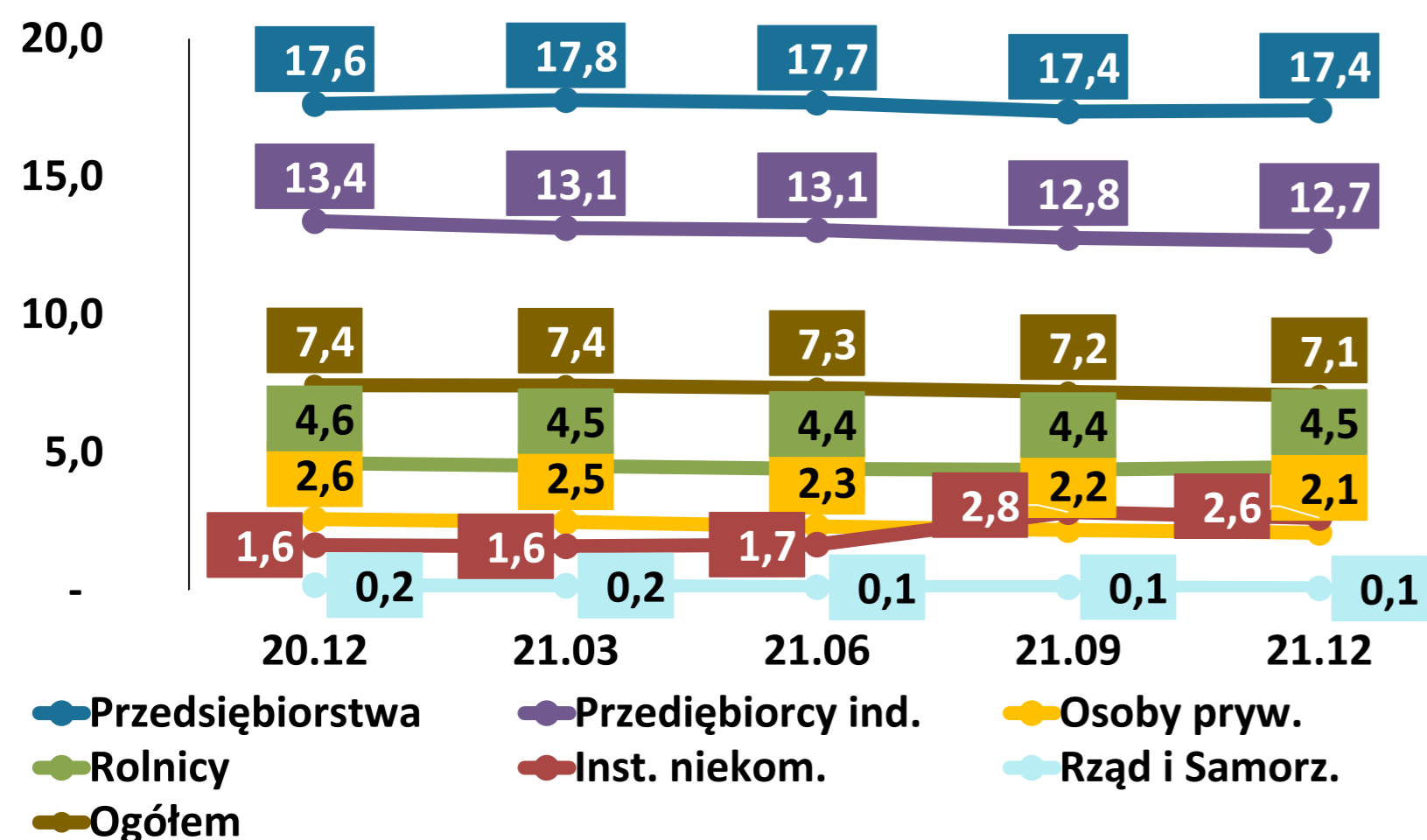
Dynamika należności od podmiotów sektora niefinansowego i samorządowego

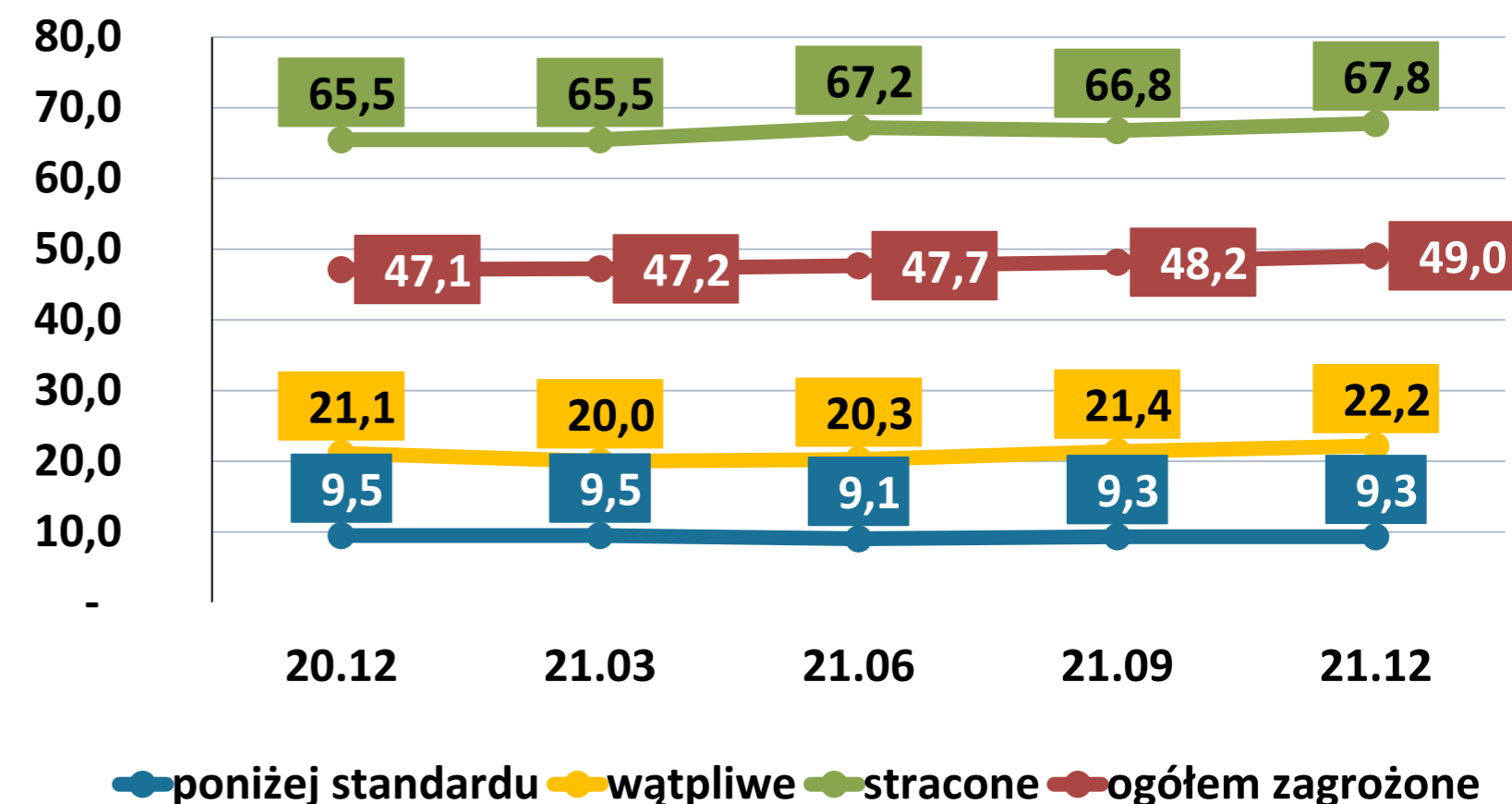
- Największą dynamikę należności zaobserwować można w stosunku do osób prywatnych, z czego większość stanowią kredyty mieszkaniowe.
- W ostatnim kwartale wystąpił także znaczący wzrost należności w stosunku do sektora samorządowego.
- Warto zwrócić też uwagę na zwiększenie zainteresowania kredytami ze strony przedsiębiorstw (98,9% kredytów dla tej grupy to kredyty dla MŚP) i przedsiębiorców indywidualnych w 2021 roku.

Banki Spółdzielcze – ryzyko kredytowe

Udział należności zagrożonych – według podmiotów (%)

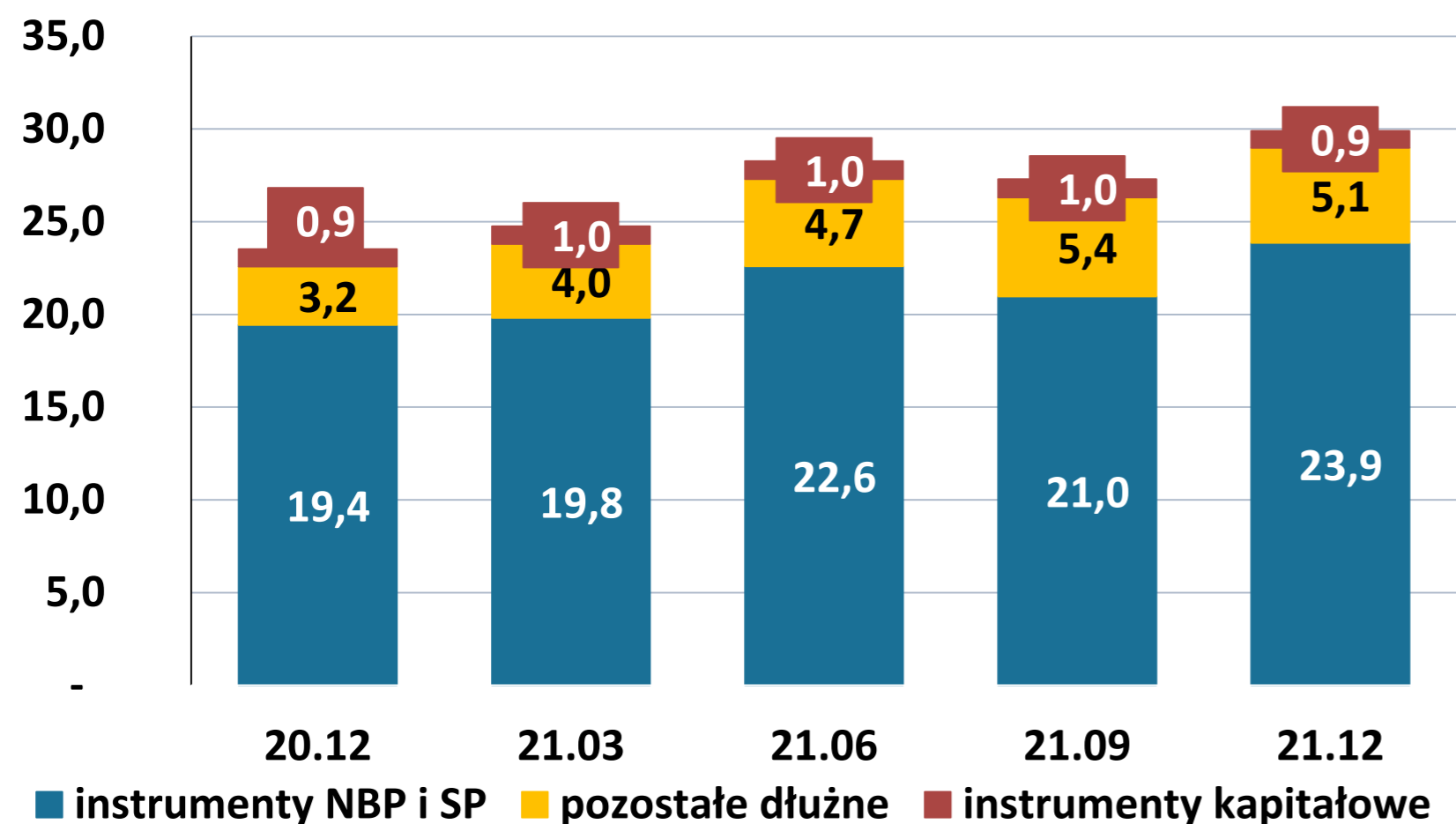
Rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące do należności wg kategorii ryzyka

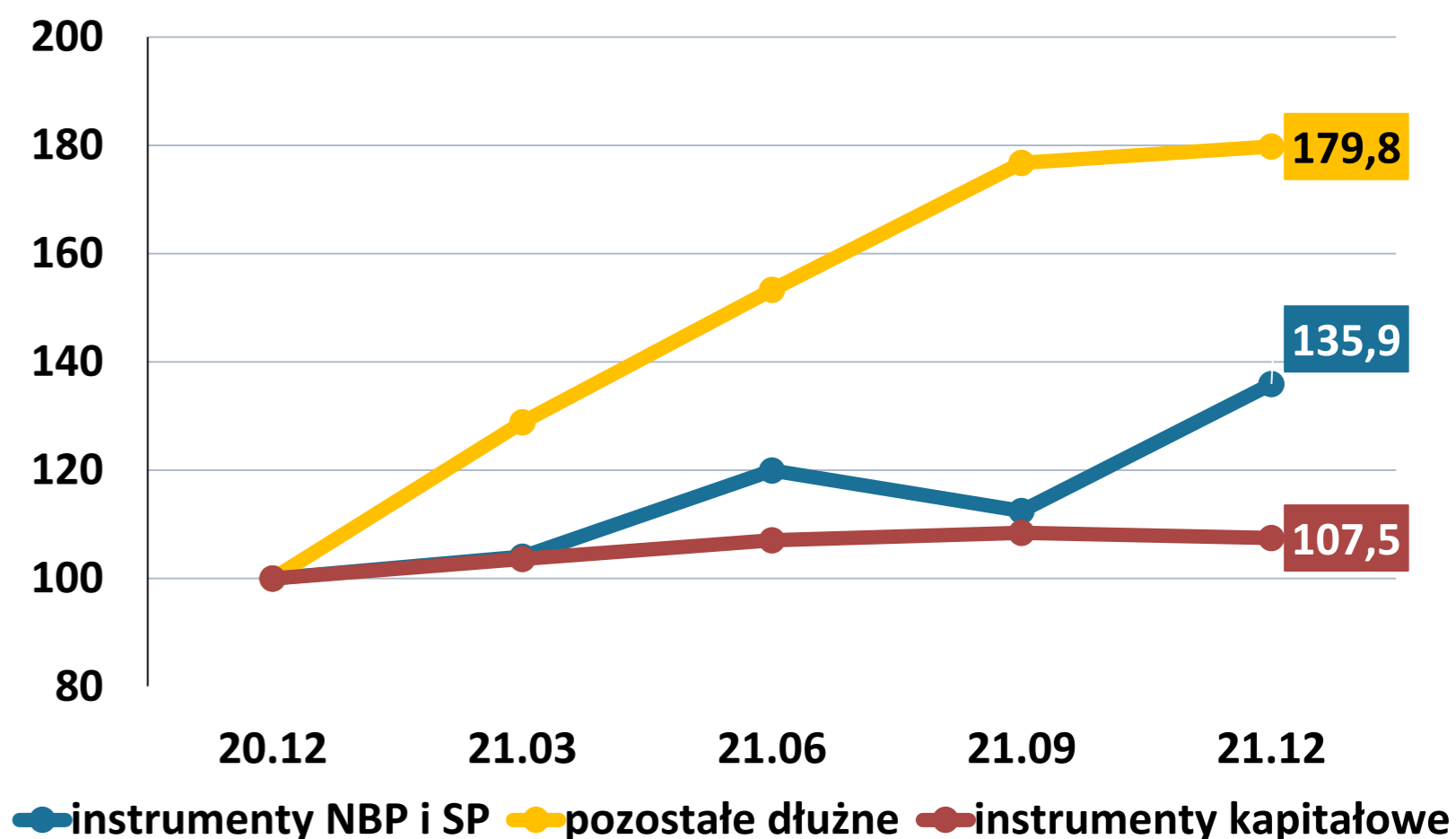
- Jakość należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do grudnia 2020 r. poprawiła się o 0,3 p.p. i wyniosła 7,1%.
- Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego zmniejszył się również o 0,4 p.p. i wyniósł 8,2%.
- Utrzymuje się dobra jakość należności od osób prywatnych, w tej grupie klientów należy zasygnalizować dobrą jakość kredytów mieszkaniowych. Należy jednak zauważyć, że jest to portfel o wysokiej dynamice wzrostu.

Banki Spółdzielcze – instrumenty dłużne i kapitałowe

Instrumenty dłużne i kapitałowe - udział w aktywach w %

Instrumenty dłużne i kapitałowe - dynamika

- Instrumenty dłużne w bankach spółdzielczych (również w bankach zrzeszających) – zwłaszcza bony NBP i obligacje SP – pełnią głównie rolę zabezpieczenia płynności.
- Banki spółdzielcze w IPS BPS posiadają kilkakrotnie więcej instrumentów dłużnych – w relacji do aktywów – niż banki spółdzielcze w IPS SGB.
- Banki spółdzielcze w IPS SGB zabezpieczają swoją płynność głównie lokatami w banku zrzeszającym. W tym kontekście trzeba zwrócić uwagę na silny spadek depozytów banków w bankach zrzeszających: zostały one częściowo zastąpione instrumentami dłużnymi.

Banki Spółdzielcze - sytuacja płynnościowa – normy LCR

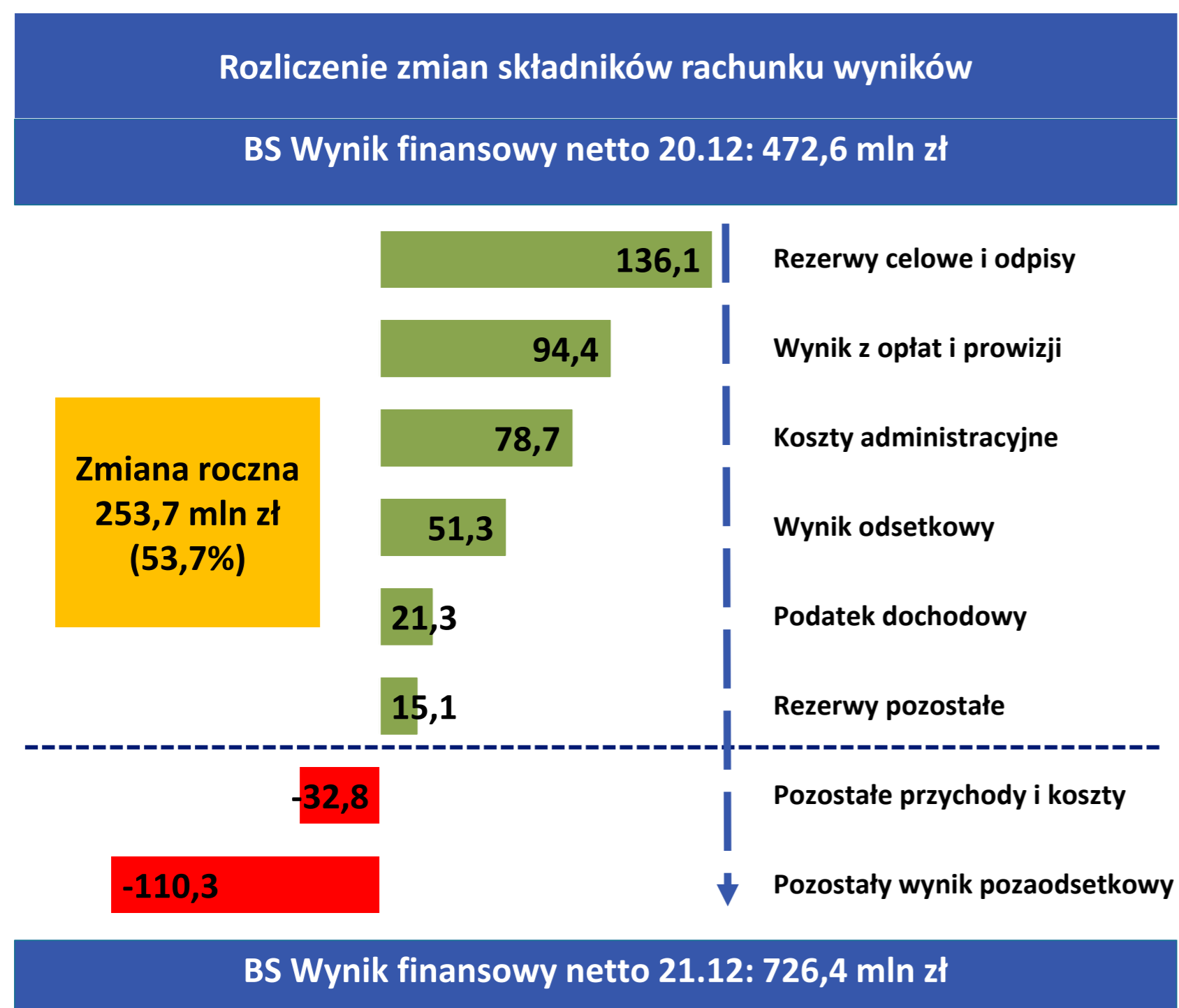
- Od 1 października 2015 r. obowiązuje Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające rozporządzenie CRR w odniesieniu do wymogu pokrycia wypływów netto dla instytucji kredytowych. Rozporządzenie delegowane wskazuje, że instytucje kredytowe zobowiązane są do utrzymywania wskaźnika pokrycia wypływów netto (wskaźnika LCR) na poziomie 100% od dnia 01.01.2018 r.
- Bank, który nie spełnia wymogów w zakresie LCR, zobowiązany jest powiadomić o tym właściwe organy i przedstawić tym organom plan szybkiego przywrócenia zgodności z normą, a także codziennie – na koniec każdego dnia roboczego – przekazywać informacje na temat poziomu wskaźnika i jego składowych.
- Norma LCR została określona w rozporządzeniu CRR i wprowadzona do polskiego prawa art. 94 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.
- Banki uczestniczące w IPS mogą – na podstawie art. 8 CRR oraz po uzyskaniu indywidualnych zgód KNF – stosować wskaźnik zagregowany dla całej grupy. Banki te na koniec grudnia 2021 r. spełniały normę LCR lub korzystały ze wskaźnika zagregowanego dla całego IPS.
- **Wszystkie banki spółdzielcze działające poza IPS spełniały indywidualną normę płynności określoną w rozporządzeniu CRR.**

Banki Spółdzielcze - sytuacja płynnościowa – norma NSFR

- Banki od dnia 28 czerwca 2021 r. zobowiązane są do przestrzegania wymogów w zakresie stabilnego finansowania netto (NSFR) wprowadzonych art. 413 ust. 1 i art. 428b Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.
- Banki uczestniczące w IPS mogą – na podstawie art. 8 CRR oraz po uzyskaniu indywidualnych zgód KNF – stosować wskaźnik zagregowany dla całej grupy. Banki te na koniec grudnia 2021 r. spełniały normę NSFR lub korzystały ze wskaźnika zagregowanego dla całego IPS.
- **Wszystkie banki spółdzielcze działające poza IPS spełniały normę w zakresie stabilnego finansowania netto określoną w rozporządzeniu CRR.**

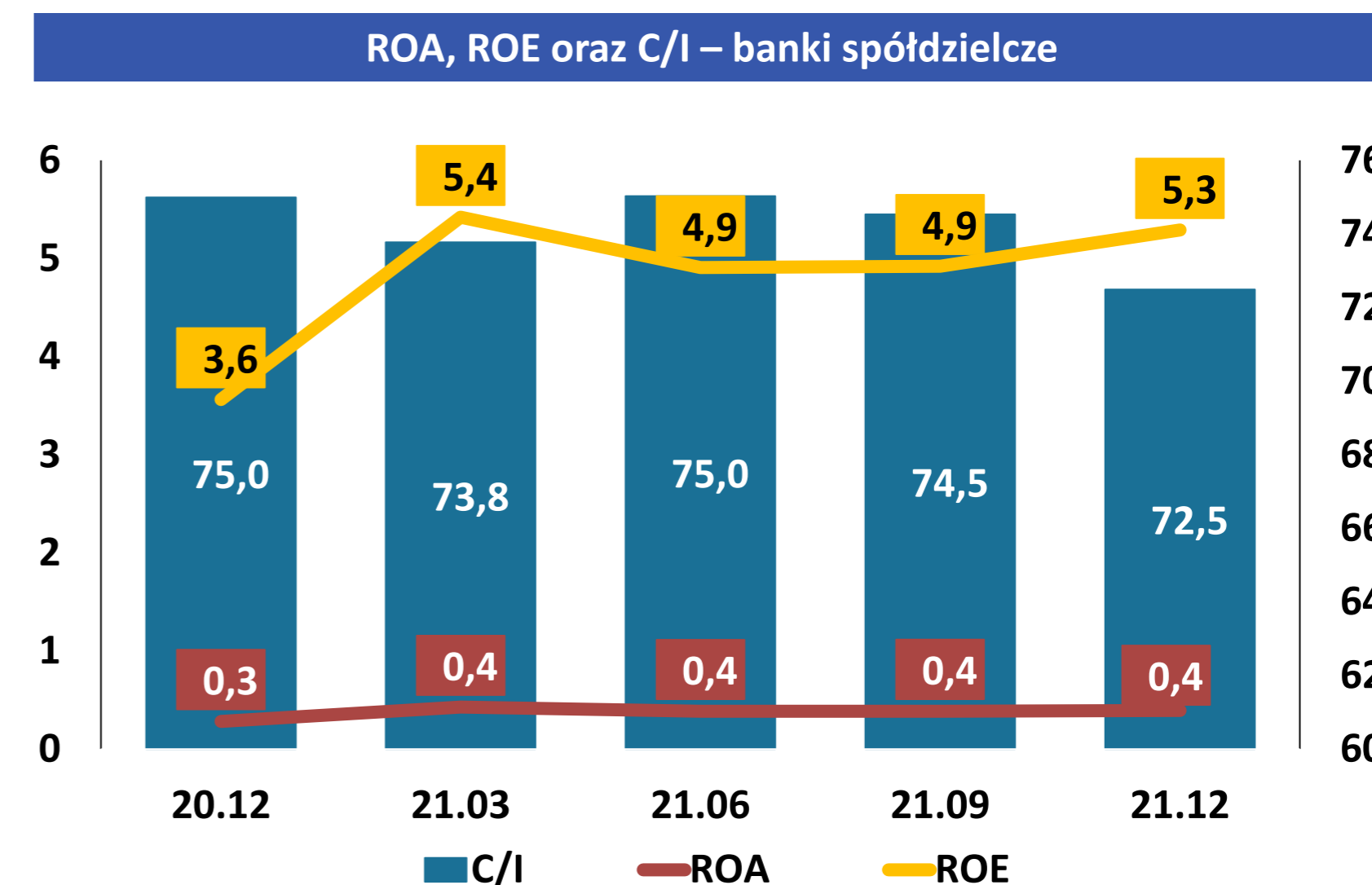
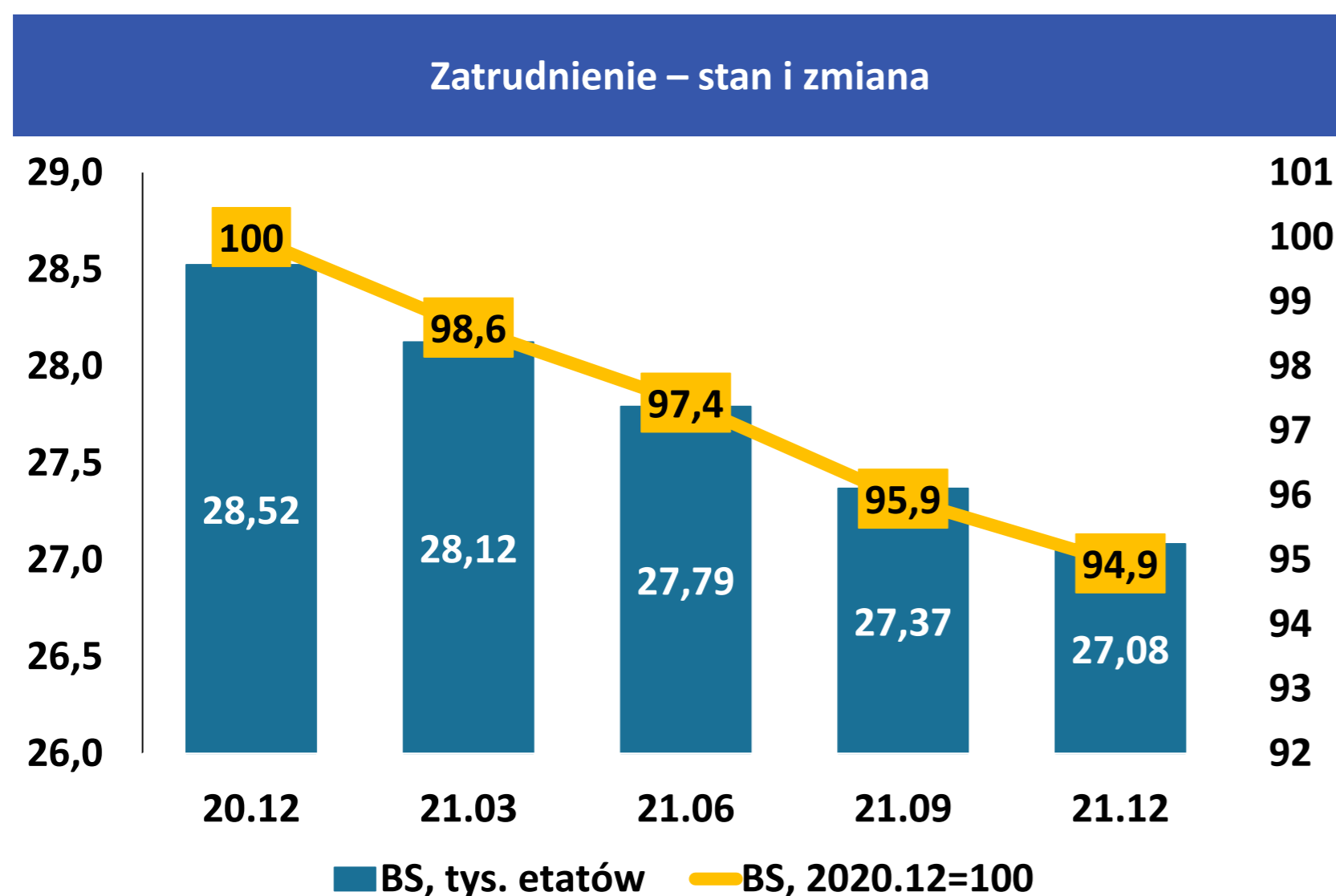
Banki Spółdzielcze – wynik finansowy

Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zwiększył się w stosunku do grudnia 2020 r. o 53,7% (do 726,4 mln zł). Stratę netto w łącznej kwocie 28,2 mln zł poniosło 16 banków.

- Wzrost wyniku odsetkowego jest spowodowany podwyżką stóp procentowych NBP w IV kwartale 2021 r.
- Głównymi czynnikami wpływającymi na wzrost wyniku były zmiany:
 - ✓ kosztów wyceny aktywów,
 - ✓ wyniku prowizyjnego,
 - ✓ podatku dochodowego,
 - ✓ pozostałych rezerw.
- Czynnikami pomniejszającym wynik netto były zmiany:
 - ✓ pozostałych przychodów i kosztów oraz
 - ✓ pozostałego wyniku pozaodsetkowego.

Banki Spółdzielcze - zatrudnienie i efektywność

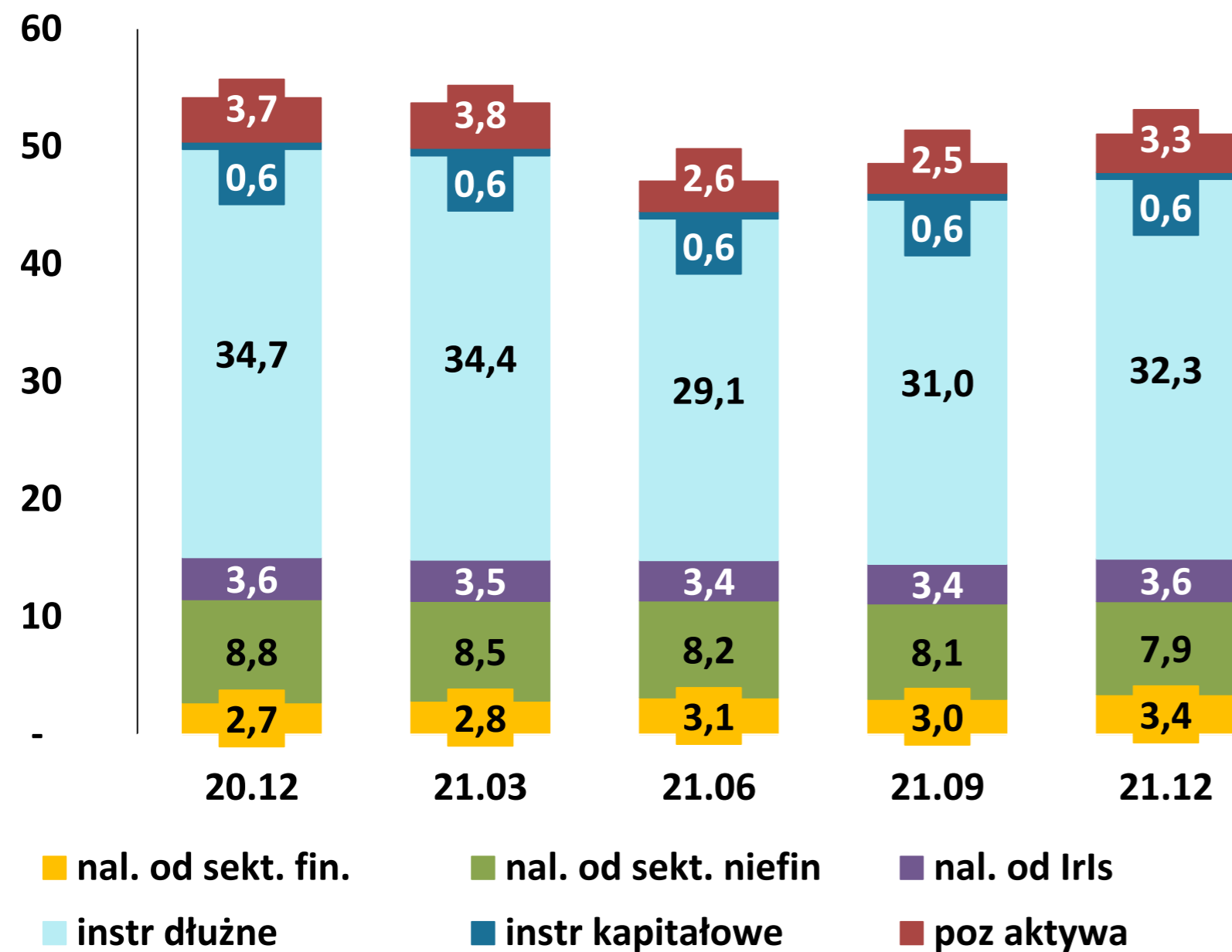
- Przeciętne zatrudnienie w bankach spółdzielczych wyniosło 53,0 etatu.
- Liczba placówek w stosunku do grudnia 2020 r. zmniejszyła się o 149.

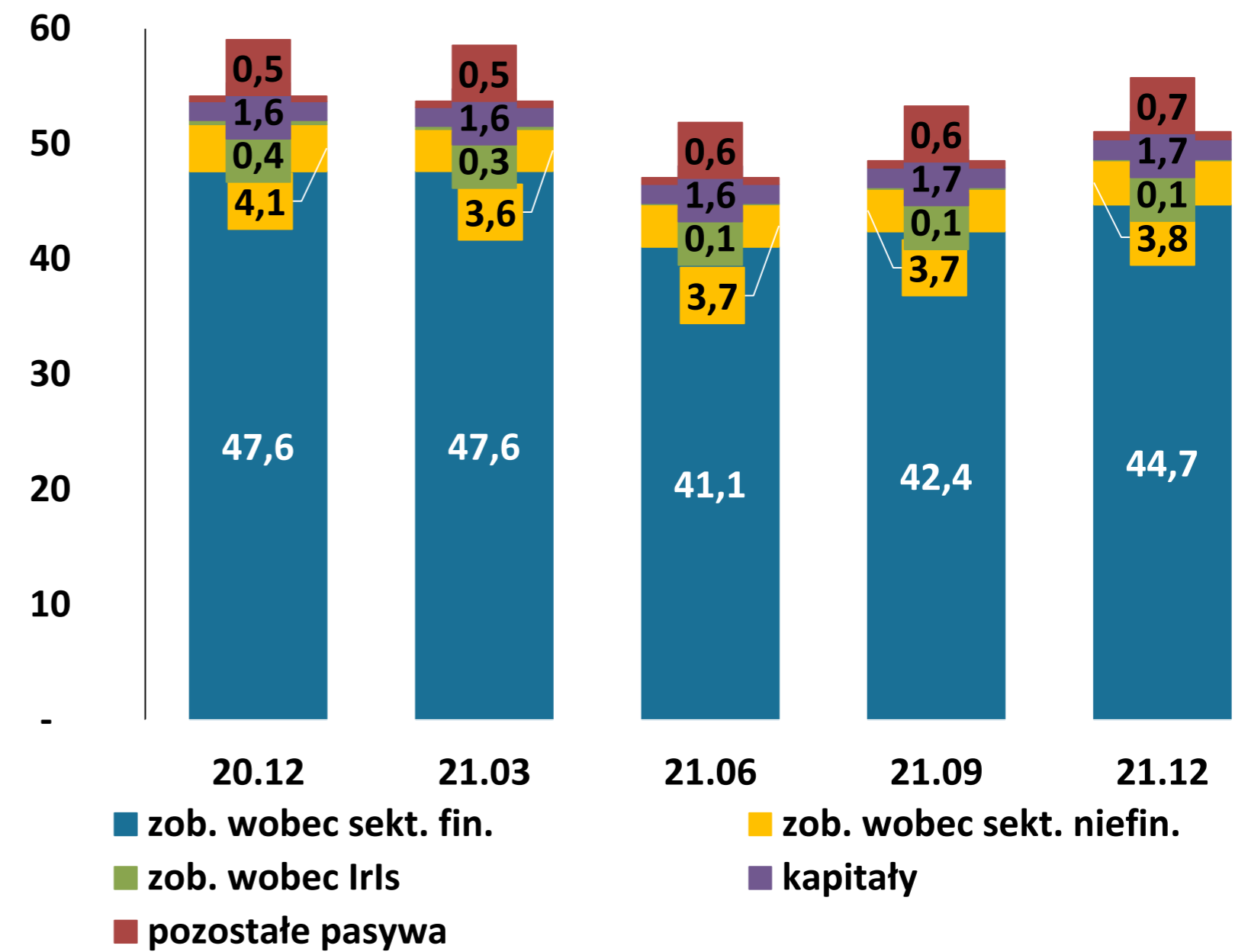
Banki zrzeszające

Banki Zrzeszające - bilans

Aktywa – wartość w mld zł

Pasywa wartość w mld zł

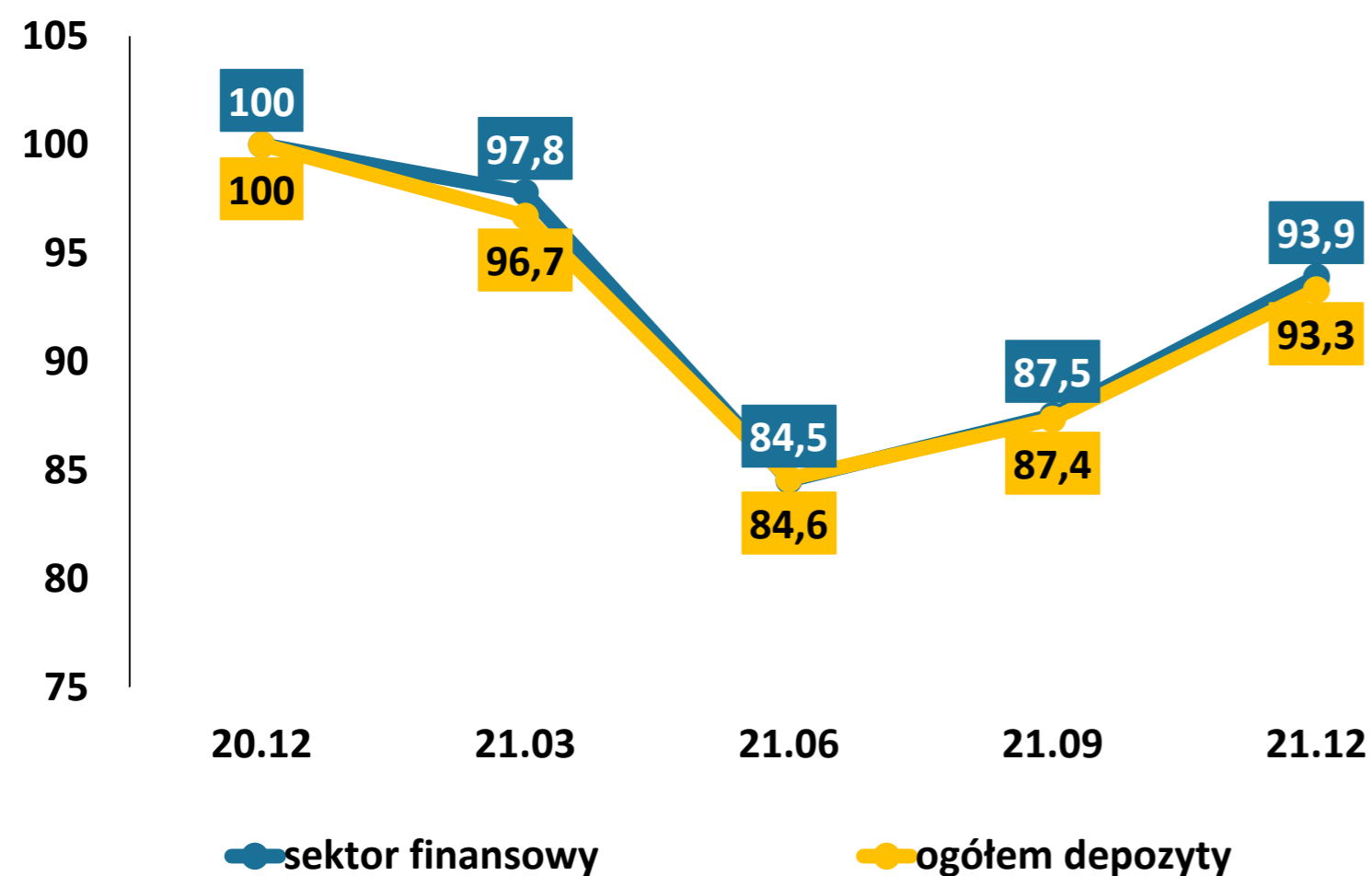

Banki Zrzeszające - bilans

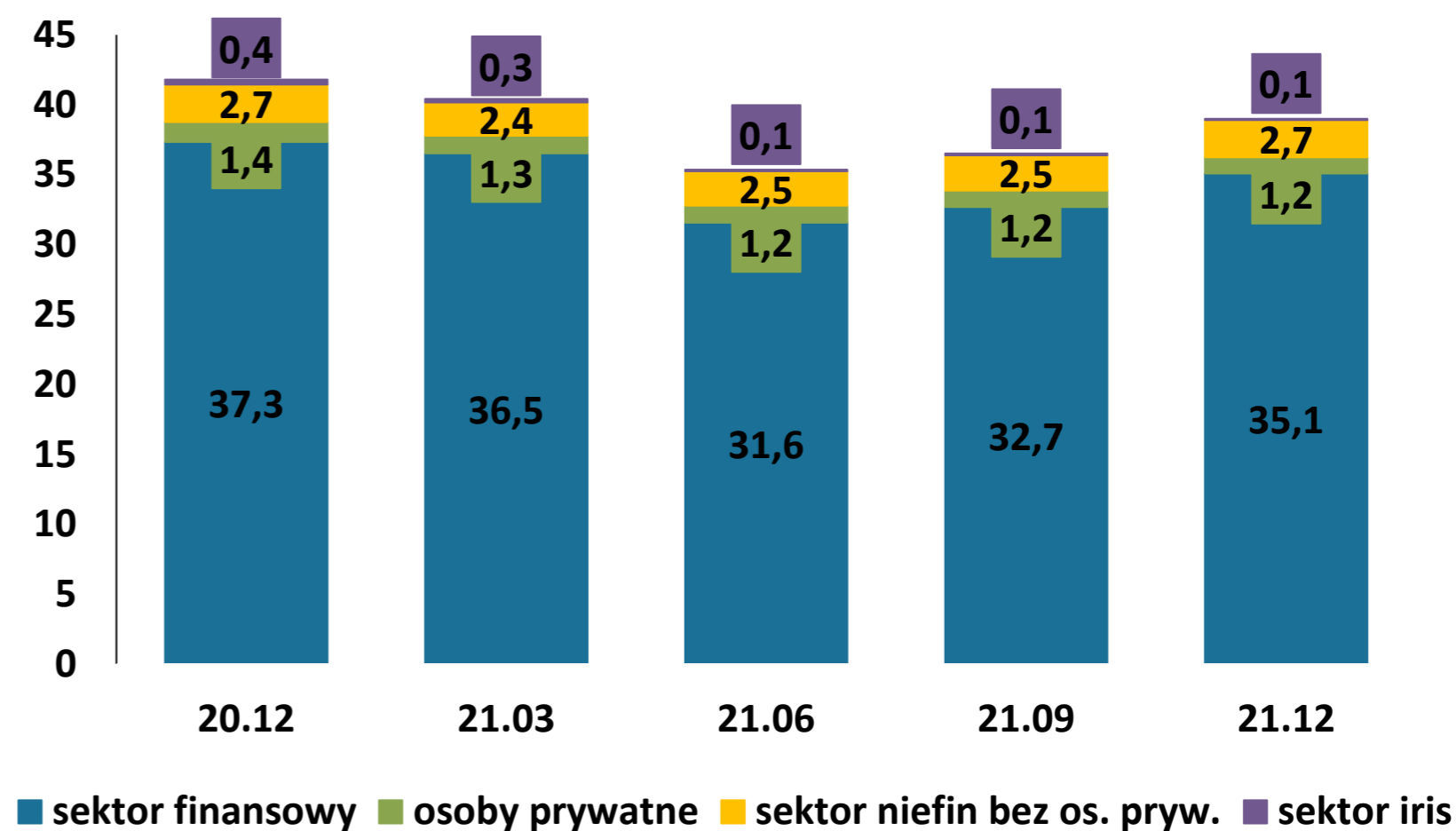
- Suma bilansowa banków zrzeszających zmniejszyła się od grudnia 2020 r. o 5,7% (o 3,1 mld zł, do 51,1 mld zł).
- Główne zmiany po stronie pasywów to:
 - ✓ zmniejszenie zobowiązań wobec sektora finansowego o 2,8 mld zł, zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 0,3 mld zł oraz zwiększenie kapitałów o 0,1 mld zł.
- Spośród zmian w aktywach banków zrzeszających wskazać należy:
 - ✓ zwiększenie należności od sektora finansowego o 0,7 mld zł;
 - ✓ zmniejszenie należności od sektora niefinansowego o 0,8 mld zł;
 - ✓ zmniejszenie instrumentów dłużnych o 2,4 mld zł.

Banki Zrzeszające - depozyty sektora niefinansowego i samorządowego

Dynamika depozytów

Depozyty w mld zł

- Depozyty w bankach zrzeszających zmniejszyły się w stosunku do grudnia 2020 r. o 6,7% (tj. o 2,8 mld zł, do 38,8 mld zł).
- Są one silnie skorelowane z depozytami składanymi przez zrzeszone banki spółdzielcze.

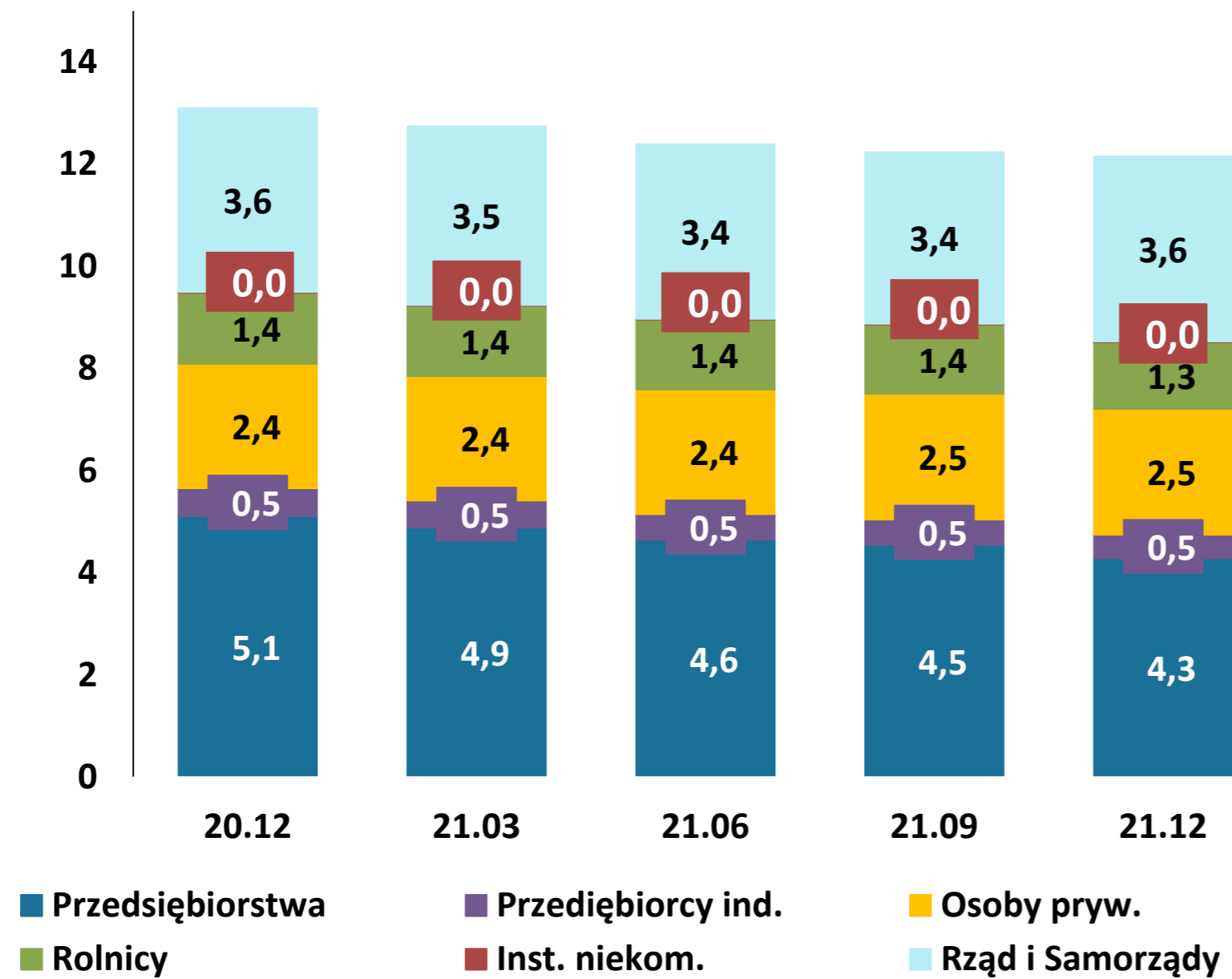
Banki Zrzeszające – adekwatność kapitałowa

Fundusze własne banków zrzeszających na koniec grudnia 2021 r. były wyższe o 1,1% niż w grudniu 2020r. i wyniosły 2,1 mld zł. Kapitał podstawowy Tier I stanowił 76,6% funduszy własnych (71,9% w grudniu 2020 r.).

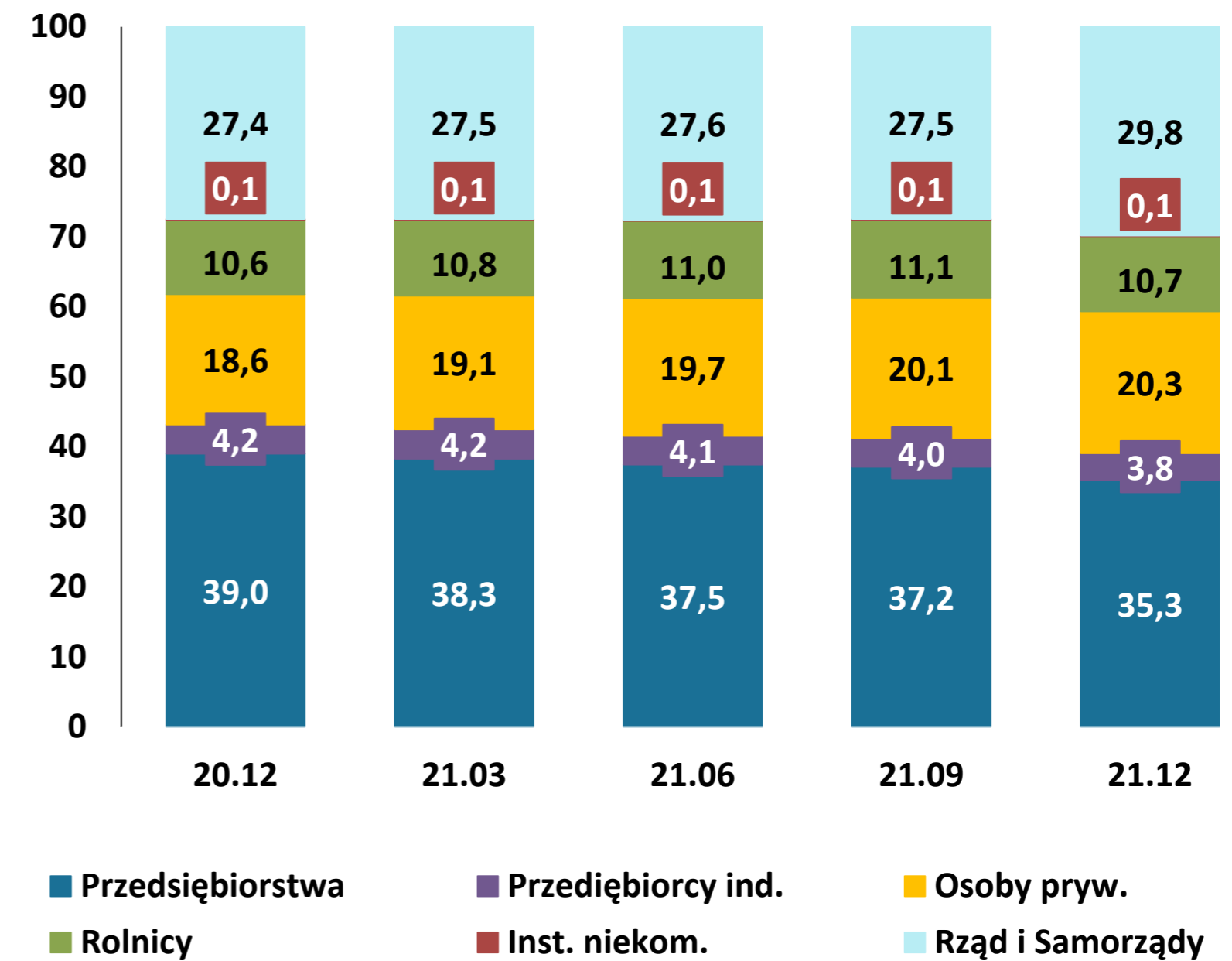
Łączny współczynnik kapitałowy obydwu banków wynosił w grudniu 2021 r. 17,5% wobec 15,9% w grudniu 2020 r.

Banki Zrzeszające – ryzyko kredytowe

Portfel – wartość w mld zł

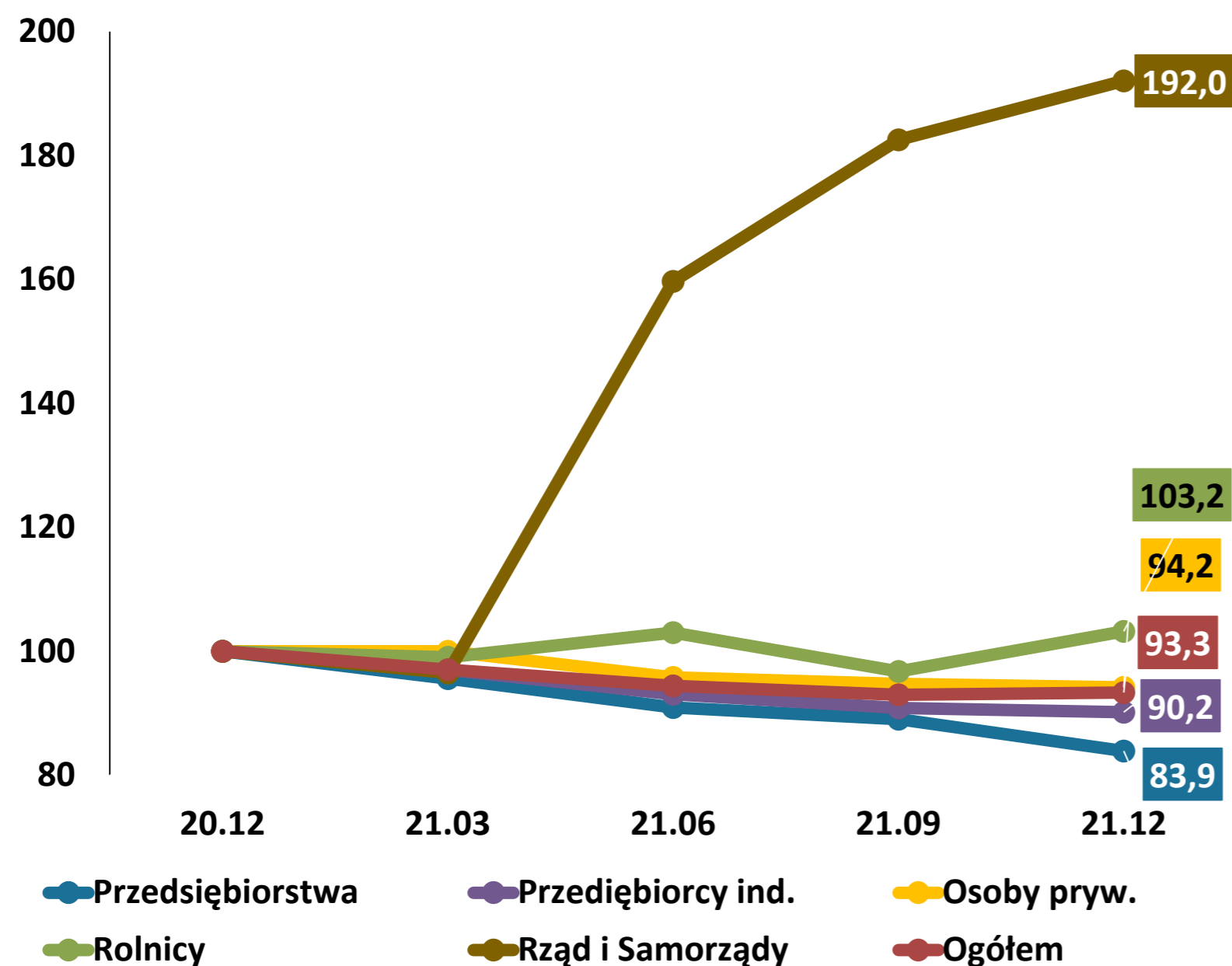

Portfel – struktura w %

Banki Zrzeszające – ryzyko kredytowe

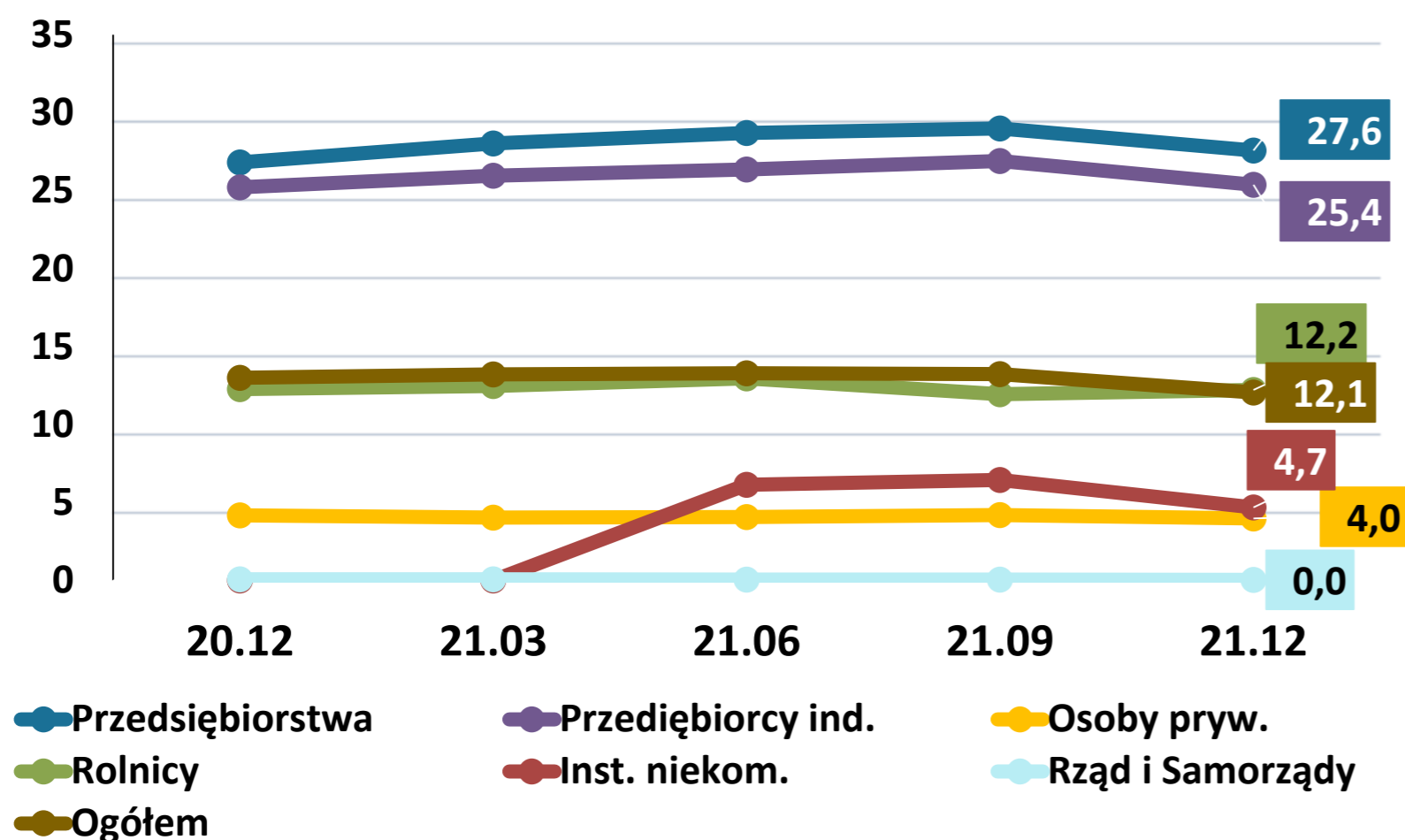
Dynamika należności od podmiotów sektora niefinansowego i samorządowego

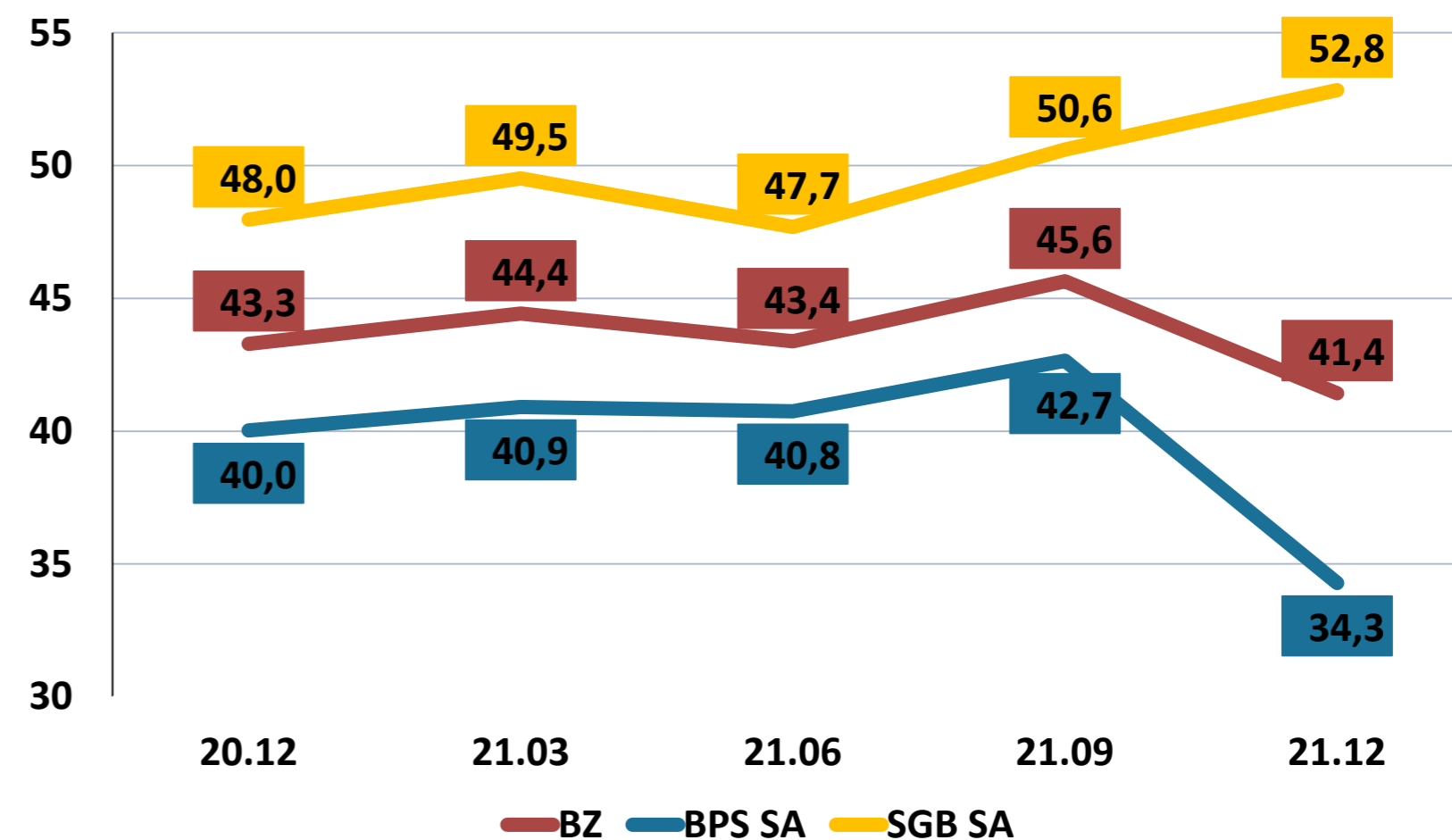
Należności brutto banków zrzeszających od sektora niefinansowego i samorządowego zmniejszyły się w stosunku do grudnia 2020 r. o 7,2% i wyniosły 12,1 mld zł, zaś w przypadku samego sektora niefinansowego zmniejszyły się o 10,2%, do 8,5 mld zł. Najsilniejsze spadki dotyczyły należności od przedsiębiorstw i przedsiębiorców indywidualnych, czyli grup o największym udziale należności zagrożonych.

Banki Zrzeszające – ryzyko kredytowe

Udział należności zagrożonych – według podmiotów (%)

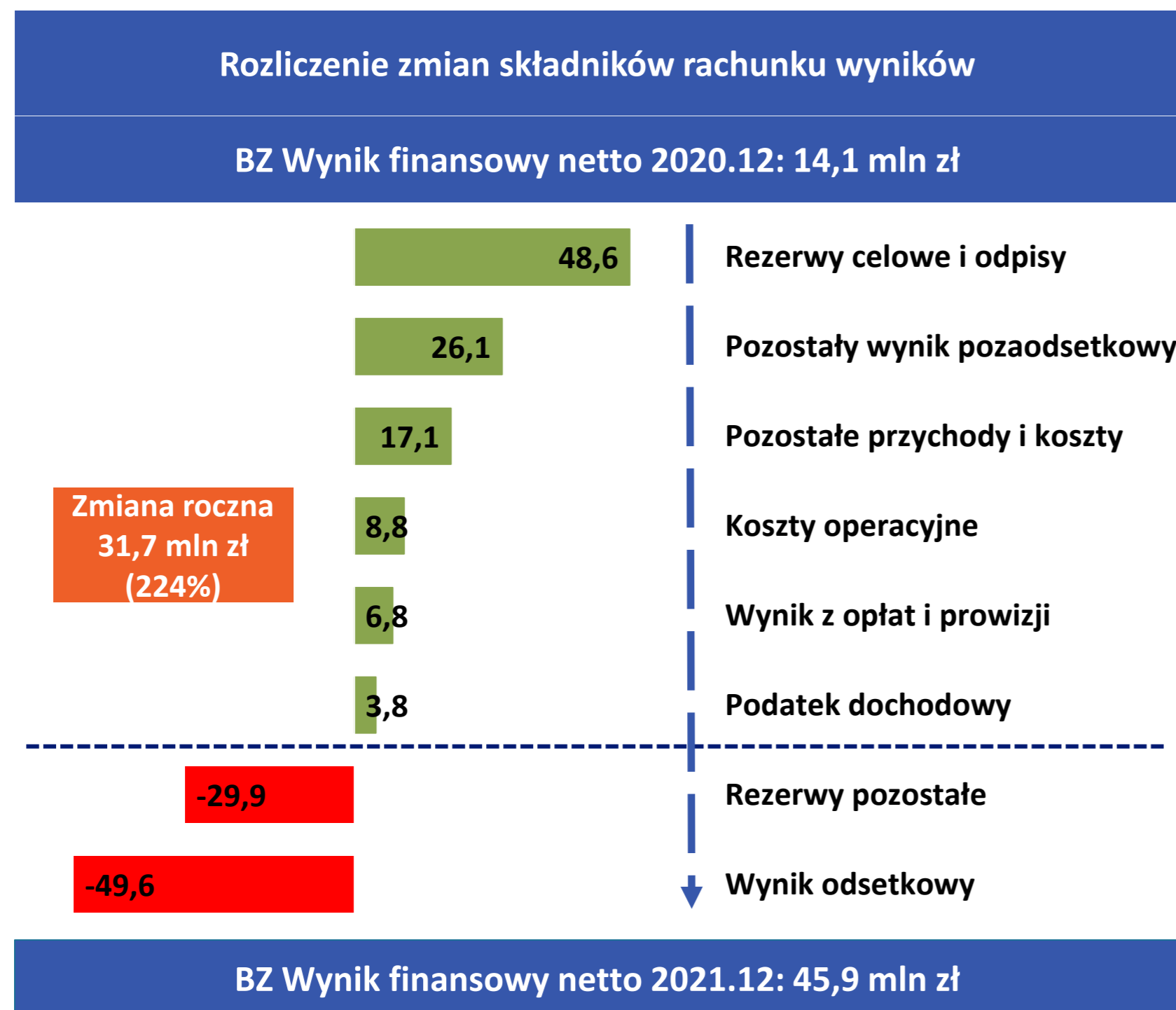

Rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące do należności zagrożonych (%)

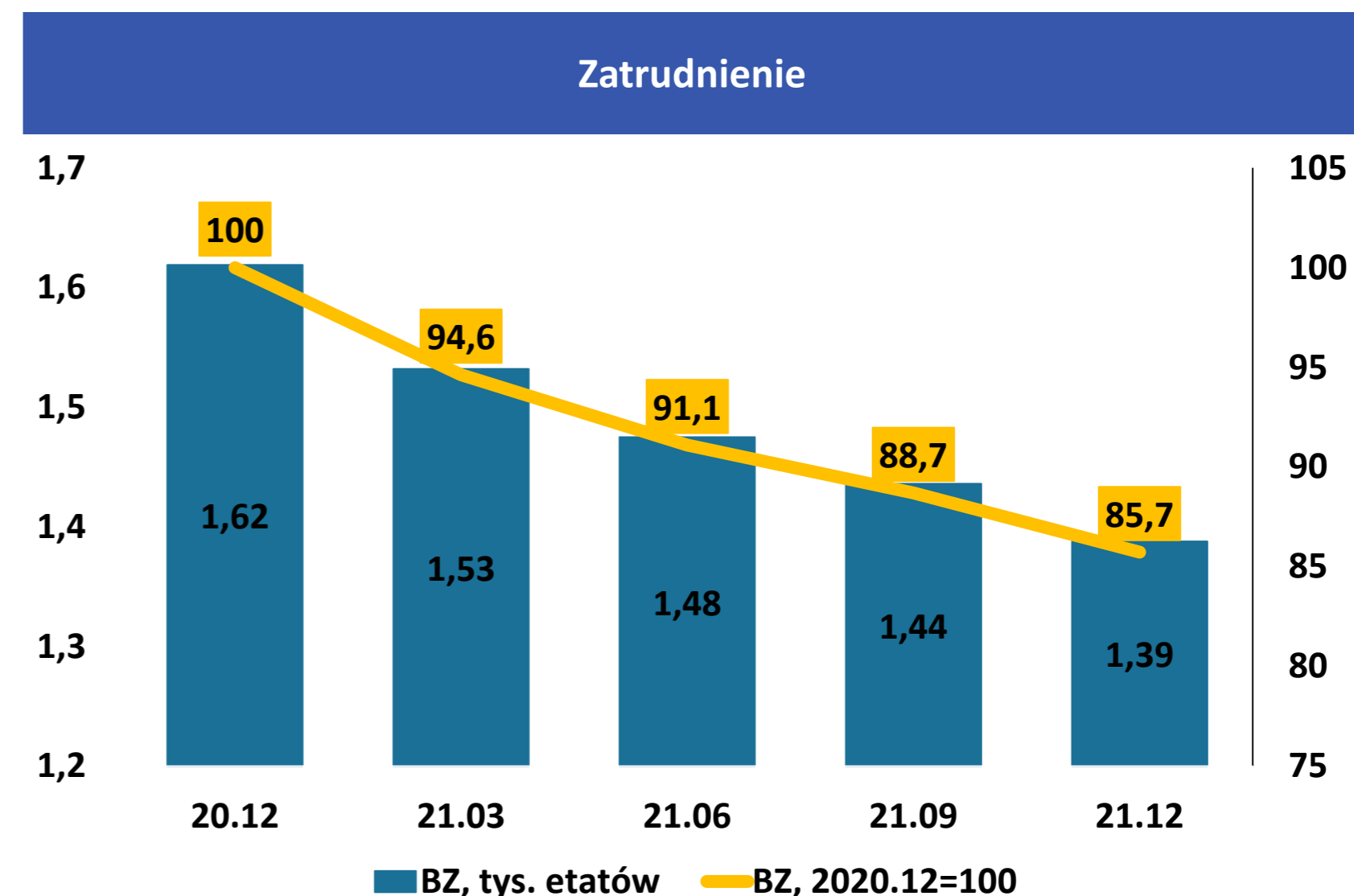
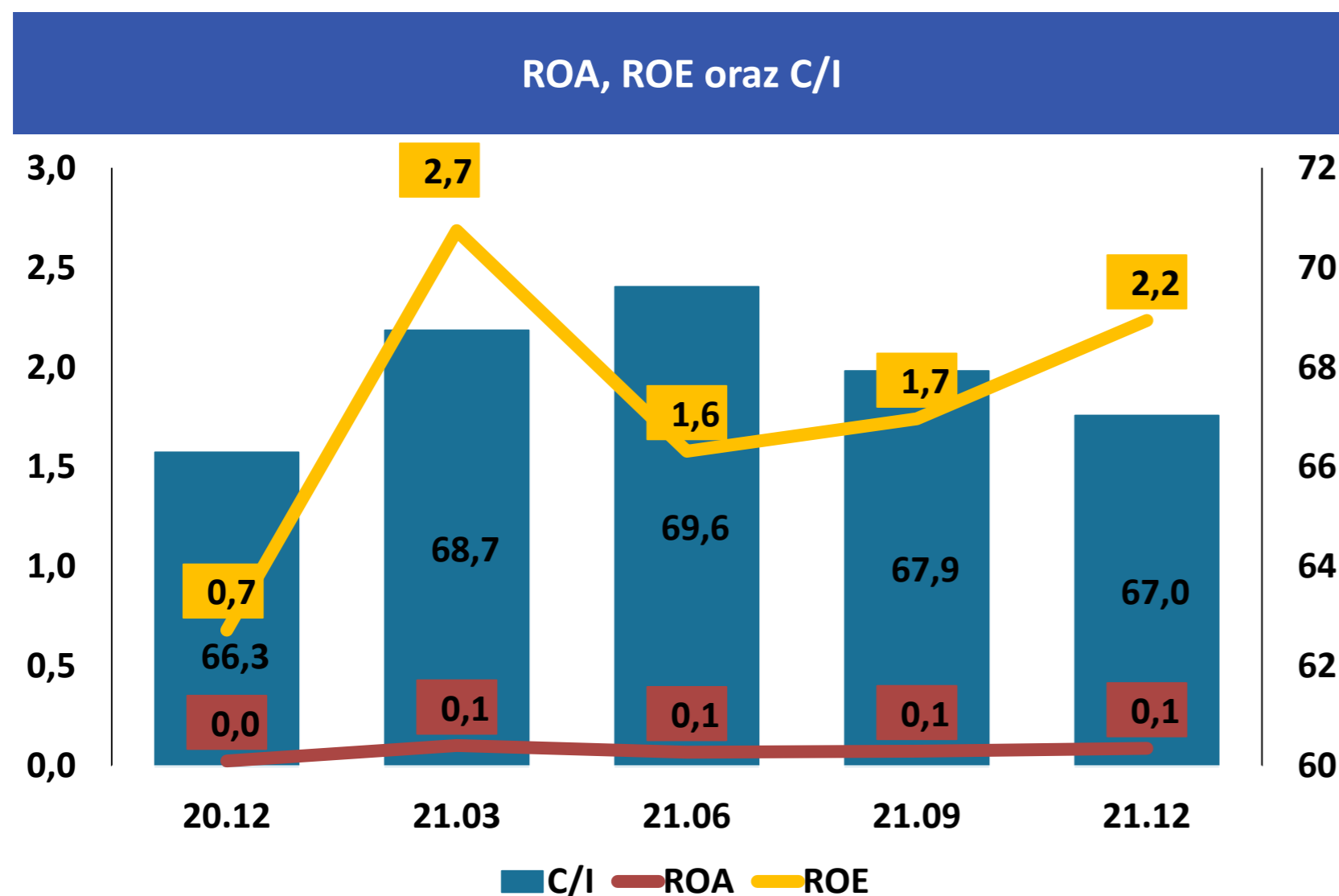
- Jakość należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego oraz samorządów zmieniła się w niewielkim stopniu w porównaniu do grudnia 2020 r.
- Poziom wyrezzerwowania należności od sektora niefinansowego obniżył się.

Banki Zrzeszające - rentowność i efektywność

- Banki zrzeszające na koniec grudnia 2021 r. wykazały łącznie zysk netto w kwocie 45,9 mln zł, tj. o 31,7 mln zł więcej niż w grudniu 2020 r.

Banki Zrzeszające – efektywność oraz zatrudnienie i placówki

- Zatrudnienie w bankach zrzeszających systematycznie spada, co związane jest z poprawą efektywności działania.
- Liczba placówek (bez central) w stosunku do grudnia 2020 r. zmniejszyła się o 28 (do 50).

DEPARTAMENT BANKOWOŚCI SPÓŁDZIELCZEJ

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego

ul. Piękna 20, 00-549 Warszawa

www.knf.gov.pl